

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עו'מי
עו'למים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת חיי שרה תשפ"ב

היכל הקודש קרית ברסלב ליבערטי
Heichal Hakodesh Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש בארא פארק
Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

היכל הקודש וויליאמסבורג
Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי
Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

**היכל הקודש ברסלב
בלומינג גראוו**
Heichal Hakodesh
Blooming Grove
24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
1-845-238-0804

נדפס ע"י קרן הדפסה היכל הקודש
181 Huschke Rd. Hurleyville, NY 12747
718-387-2691

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

**חיוזק פאר די
אידישע שטוב**
212-444-9169

**קול
ברסלב**
212-444-9191

ראש השנה. ארבעה – פרק ראשון דף טו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קס"ה

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56

א שנת תתקפ"א אמתני נמי דקניני באחד בשבט, קא בעי. אמיג' ושאלו באחרון
(וקשיא: אמאי לא בעי באחד באלול ריה למעשר בתרומה, או בקמייתא בו בסיון ריה
לשתי הלחם ובאינן).
ד **הדרשים** אמיג' כשיכולו הפירות והלך אחר תבונה. שמאד (דברים ל) "ממנו תבואות
שמש" - ה"ז כתיב (שם) "ממנו גרש ירושים. וגם
לשפיראם מונח לבלגה.
ב **בשלמא** סיפא לחומרא - תמה. מאי חומרא?
דרי קולא דא לעני טעמא אלא. חומרא
לענין שביעית ואי היה אויל לחומרא בתרייהו -
היה שייך חומרא, אבל השתא הוה ליה למעשר -
בשלמא סיפא בטר נתתהו ו"ל דהכי קאמר:
בשלמא סיפא אפילו מטעם ספק דבטר נתתהו או
בטר לקישה - אולת לחומרא לענין גיעור. ונתחא
הא פטורה מן המעשר. מאדא דרחיבי חממיס
לחפרי.
ד **ה** כממשמשיס בו דא אמרת תתייב
במעשר - לא נקט וקט טעמא אלא. כל
דאמר לעיל (דף ד"ב). שוה לאילן לכל דבר,
בשאר אילנות וברולה מורו דהכל נתתה. אפי'
הכי פטורין מן המעשר מטעם די דבר נתתה.
ולמאי דסבר אבטולמוס משהו חמשה זקנים
דאתרוג אחר לקישה למעשר ואחר נתתה
לשביעית - לא היה צריך לטעם ה', דבין לענין
חוש וישן בין לענין מעשה יש ויני - אויל בין
לקישה. ובתנא איתוי לקמן דאבטולמוס, דדייני
מתני' דברוכים (פ"ב מ"ז) דאתרוג שוה לאילן בני
דרכים וליהך בדרך אחת.
ש **אין** דבר שחייב במעשר איכ"ב גרל בחיוב
ולקטת בחיוב - לענין חוש וישן, מעשר
יש ויני - לענין גרל ולקטת בשנת אחת. ואוליין
בטר נתתה. ודאמא פטור - משום די דהל
ממשמשיין.
ש **אין** לך דבר שחייב בביעור איכ"ב גרל
בשביעית ולקטת בשביעית - ואי' ומאי
קשיא ליה סיפא בין לרוב בין לרב? ומנא? הא
כולתו תנאי פליגי אררש' בהא, דהא מילתא
דפשיטא דבכל דוכתי בין למעשר בין לשביעית
אילן בטר נתתה. ויק' בטר לקישה, תבואה וחיטים
רב טעם ואון פליגי עקשיא: דב' "מקום שנתרג'
(פסחים נ"א). קאמר רבי שמעון ונפיה: כל
הספיקים אסורין, חוץ מספידו כרוב. שמעמיה
רב טעם ואון בשביעית והיציאים בשביעית
ונתתה: וזני מילי - לענין שאי ריני שביעית, חוץ
מלענין גיעור. ועוד נראה דלא איירי אלא אלא
באתרוג דוקא. ושמת שום טעם יש, והמחוקקא
שפיר השתא כרבי שמעון ההיא דבנת שוה
שביעית שלחן שנה (שביעית פ"ה מ"א).
ורבותינו
דכרבי

מ **א**ן שמעת ליה בו' - אלמא רש' בן אלעזר כרבן גמליאל סבירא ליה. איתויג קשיא ליה
יא - קשה לעץ האתרוג ידים ממשמשתו בו. שבט' דהרשים - של לבנה. או שבט'
דרקפתא - זמורה, לוחן שלטיש של קופת נטב נכנס שבט של תמה. חיתה שנה מעוקבת
פתו - אמרין ליה שנת המנוח לטב. או אירא דראשון שזוהו במקום שבטא אחר רוב
גנים - מי ששמו שבט. אמר רבה אתרוג בת
ששית - שנתה בששית. פטורה מן הקנשה -
לקמה מפרש טעמא דבולה מילתא. אל' אבי'
בשלמא סיפא - דקא אמרת בו בשביעית
שבנסכה לשמינית פטורה מן המעשר - אלמא
הנחה בו קדושת שביעית, ותייביב לאפקודה
הדפקודא פטורה מומעשר. דמשמע דאולת' הא
בתר נתתה לענין הפקר שביעית, ולענין גיעור
נמי בדיקאמיה חייבין בביעור. כל כך סיפא
אמיג' וסדחתי לה לירשא דקאמרת: בת ששית
שבנסכה לשביעית פטורה מן המעשר דהפק'
הוא ששית שביעית, אלמא בטר לקישה נתתה
בין לענין שביעית. דאי לאו שביעית אולת' הא
ל - לא היה פטורה. והדפקודא דשביעית פטר לה
מעשר, כדנתיב במגילתא. וזבולו אבינו עמך
ויתרוס האכל כתיב השדה', מה היה אובלת
ופטורה מן המעשר - אף אדם פטור. ויהי אל
היה קשה ליה דאמינא: ספיקו מספקא לך אי
אוליין באתרוג בטר נתתה לענין שביעית, או
בטר לקישה נמי במעשר, אולת' לחומרא.
דשביעית דאורייתא היא וספקא דאורייתא
לחומרא. אלא רישא - ודסימיה בה פטורה מן
הביעור. וקולא הוא. אמאי דאמינא? ויל בטר
נתתה - אשמעי לך בה דלא מספקא לך, ומסקא
דרישא וכולה סיפא חד טעמא הוא. דפשיטא
לך דבטר נתתה אוליין, אי הכי - דלא מספקא
ולא נתתה בשביעית באתרוג בת ששית. תתייביב
במעשר - דלאו דהפק' הוא. די הכל ממשמשיס
בה - נדי דלא מתייב לאפקודה ולא נתתה בה
שביעית. מיהו כל שרות ופרדוסת הפקר לך
בשביעית, ואין אתרוג זה נשמר בה לבדו, ועל
כרחו הכל ממשמשיס בו, והפקר פטור מן
המעשר. רב המנאטא אמיג' לעולם ששית - חייב
במעשר, דכיון דשביעית לא נתתה בה, ולא
הפקיא ומלכא היא - משמוש די הדיל שבה
אינו אלא גרל ואין הפקר כוה פטורה מן
המעשר. מתייביב רש' בן יהודה אומר בו' - הכי
גרסינן לה בתוספתא שאין לך שחייב בביעור
אלא אם כן גרל בחיוב ולקטת בחיוב, ובסיפא
גרסי' שאין לך שחייב בביעור איכ"ב גרל
בשביעית ולקטת בשביעית. ברישא ומלתייה
יהיב טעמא לפטורא דמעשר, לפי שחוציא
מכלל שאי אילנות שחלבו עם אתר נתתה.
לפיכך חזקתן ליתן טעם לדבריה, ואשמעי'
כרבה פטורה דלאו דהפק' דמלכא אית, כיון
דסוף סוף די דהל ממשמשתו בה - פטורה מן
המעשר. ולפטורא דביעור לא אצטרך למכתב טעמא, דלא אפקה מוח' שאי אילנות דאוליין בה בטר נתתה. וסיפא דייב טעמא לפטורא דביעור. ולפטורא דמעשר - הא אשמעינן
טעמא, דלא אילתוהו בחיובים ממשמשיס איכ"ב גרל בחיוב ולקטת בחיוב, וזה לא גרל בחיוב. איכ"ב גרל בשביעית ולקטת בשביעית - דכי כתיב: "ביתמחרן ולוחה אשר בארבע" (ויקרא כד)
דילפינן מיהו ביעור - בשביעית כרוב. אלמא שביעית, סיפא קשיא בין לרוב בין לרב המנאטא - דהא תרוייהו בטר נתתה ששית בשביעית שבנסכה לשמינית חייבת בביעור, ויהיב
דלא לא פליג רב המנאטא אדרבה אלא בבת ששית שבנסכה לשביעית. תנאי היא - היא תנאי פליג עלייהו, ותנא אחריניא קאי כותייהו. דתנאי בו' - הכי גרסי' בתוספתא ומסכת
שביעית (פ"א י"ד אר"י, אבטולמוס העיד משום המנשה וקנים אתרוג אחר לקישה למעשר, ורבותינו נענו באשא ונזכר אתרוג אחר לקישה בין למעשר בין לשביעית. שביעית מאן דבי
ששית - דקאמר דאמיג' עלה רבותינו. אלמא איכא מאן דפליג.

ראש השנה. ארבעה - פרק ראשון דף טז עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" קסט רש"י

1 **מתני'** בארבעה פרקים - בשנה העולם נידון בו. בבני מרון - מפרש בגמ'. שנאמר
2 הויצו יחד לבב וגו' - בגמ' מפרש ליה. **נמ'** אלימא הוא תבואה דקיימא -
3 השתא במבורח, ומוכנת לקערה. תפתחין - פקרות. דעיו עלה - שעברו עליה. דמוריעא
4 - שנתיה לזרוע במרווחהוה נבא. דהדי דינא - פסח אחת. קרי - כגון ברד או שדופן.
5 שנתיה לשעבר - קודם שגוריעה. דהוינו פסח

6 **משנה** בארבעה פרקים העולם נידון: בפסח על
7 התבואה, בעצרת על פירות האילן, בראש השנה
8 כל באי עולם עוקרין לפניו כפני מרון, שנאמר
9 "הוצר יחד לבם המכין אל כל מעשהיהם", וכתב
10 נידונין על המים. **נמרא** הו תבואה? אלימא הא
11 תבואה דקיימא - כל הני תפתחין דערו עליה אימא
12 איתרדון? - אלא: תבואה דמוריעא. למימרא דהדי
13 דינא מתדנא? והתנאי: תבואה שארעו בה קרי או
14 אונם קודם הפסח נידונית לשעבר, לאחר הפסח -
15 נידונית להבא. אדם שארעו בו קרי או אונם קודם
16 ויום הכפורים - נידון לשעבר, לאחר יום הכפורים
17 נידון להבא! - אמר רבא: שמע מינה תרי דיני
18 תמרינא, אמר אבוי: הלכך, כי חוי אינש דבמצלח ורעא
19 אפלא - ליקדים לזרוע תרפא. דעד דבמינ דמדייניה
20 קדיים סליק. מינ מתגיתין? לא רבי מאיר, ולא רבי
21 יהודה, ולא רבי יוסי, ולא רבי תנן. דתנאי: "הכל
22 נידונין בראש השנה, וגור דין שלחם נתחם ביום
23 הכפורים, דבין רבי מאיר. רבי יהודה אומר: הכל
24 נידונין בראש השנה וגור דין שלחם נתחם כל אחד
25 ואחד בזמנו; בפסח על התבואה, בעצרת על פירות
26 האילן, בחג נידונין על המים, ואדם נידון בראש
27 השנה וגור דין שלו נתחם ביום הכפורים." רבי יוסי
28 אומר: אדם נידון בכל יום, שנאמר 'ותפקדו לבקרים'. רבי נתן אומר: אדם נידון בכל
29 שעה, שנאמר 'לרעים תבחנו'. וכי תימא לעולם רבי יהודה הוא, וכי קתני מתגיתין אגור
30 דין - אי הכי, קשיא אדם! - אמר רבא: האי תנא דבי רבי ישמעאל הוא. דתנא דבי
31 רבי ישמעאל: בארבעה פרקים העולם נידון: בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן,
32 בחג נידונין על המים, ואדם נידון בראש השנה וגור דין שלו נתחם ביום הכפורים. וכי
33 קתני מתגיתין - אתחלת דין. אמר רב הסדא: מאי טעמא דרבי יוסי? - פדקאמר מעמיה,
34 'ותפקדו לבקרים!' - אגן הכי קאמרין: מאי טעמא לא אמר כרבי תנן? - בחגיגה עיניו
35 בעלמא היא. פקדה נמו עיניו בעלמא היא! אלא אמר רבי הסדא: מעמיה דרבי יוסי,
36 מהבא - 'לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו'. ואמר רבי הסדא: מלך וצבאו - מלך
37 וצבאו? - ל'עשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל'. מאי טעמא? איבעית אימא: לאו אורח ארעא למיתב מלפא אבדא. ואיבעית
38 אימא: מקמי דליפוש חרון אף. אמר רבי יוסי: קמאן מצלינן האדנאן אקצרו ואמרעו? קמאן - פדבי יוסי. ואיבעית אימא:
39 לעולם פרנגו, וכדדבי יצחק. דאמר רבי יצחק: יפה צעקה לאדם, בין קודם גור דין בין לאחר גור דין. תניא, אמר רבי יהודה
40 משום רבי עקיבא: מפני מה אקרה תורה הביאו עומר בפסח - מפני שהפסח זמן תבואה הוא. אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו
41 לפני עומר בפסח, כדי שתתברך לבם תבואה בששורות. ומפני מה אקרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת - מפני שעצרת זמן
42 פירות האילן הוא, אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שתתברכו לבם פירות האילן. ומפני מה אקרה
43 תורה נסכו מים בת - אמר הקדוש ברוך הוא: נסכו לפני מים בת, כדי שתתברכו לבם גשמי שנה, ואמרו לפני בראש השנה
44 מליכות וכוונות ושלמות. מליכות - כדי שתמליכוני על ילכם, וכוונות - כדי שיעלה וכוונתם לפני לכותי. וכמה - בשופר. אמר
45 רבי אבהו: למה תוקעין בשופר של איל? - אמר הקדוש ברוך הוא: תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לבם עקדת
46 יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם פאלו עקדתם עצמכם לפני. ואמר רבי יצחק, למה תוקעין בראש השנה? - למה תוקעין?
47 הרמאן אמר תקעו! - אלא: למה מריעו? - מריעו! - רחמנא אמר 'ברזון תריעהו!' אלא: למה תוקעין ומריעין בשמן וישבן,
48 ותוקעין

1 **בפסח** על התבואה - בפ' מי שמחר (ברכות דף זחג). גבי חסדי שהקטיתו אשתו ערב
2 ר"ה, מנעו דבריה שמעו שתי רוחות שמפסין זו את זו, ששנעו מאחורי הפרגון
3 שכל הזרע בריבוע ראשונה ברד מלקח אותו. ושנא בשמיס ברה"ה היו מתיכים זו את הזנו
4 בפסח. א"נ ימי כר' יחודה, דאמר הכל נידונים ברה"ה וגור דין בפסח על התבואה. **שארעו**
5 פדבי - מקרה, לשון 'אילו יקרה' (מבשר בג)
6 א"נ ימי לשון קשי, כמו 'אם תלכו עמי בקרי'
7 (ויקרא כז)
8 **במאן** מצלינן האדנאן אקצרו ואמרעו כרבי

9 יוסי - וא"ת: לרבנן כמו, מי לא מצלינן
10 ד'סאנר וברכת השנים ועוד. רבי יחודה דאמר
11 פדבי - מקרה, לשון 'אילו יקרה' (מבשר בג)
12 הא אמר בפ"ק דשבת (דף זחג) הנכנס לבקר
13 תחלה אמר המסק דרסם עליך ועל חולי עמו
14 שיראלו ואומר ר"ה דשלא יחלה - הוא לא
15 מצלינן אלא לר' יוסי, אבל שיתרפא - אצלנין
16 אליבא דרבוי לעלא. דמתי יחלו - נגהו. מתי
17 יתרפאו - לא נגהו. ואמר ריש' 'הגורן מן
18 המושל' (גדרים דף מט.א) אוקר רב יוסף קצירי
19 קצירי נמש, מריעי - רבנן, השתא מצלינן
20 אקצרו שיתרפאו, ואמרעו היינו גבון - שלא
21 יחלו. ומה שמתפללין ברכת השנים - היינו
22 כדלמקן בפרקין (דף זחג) שאם פסקו גשמים
23 מוטעין - שירדים ועוקסו בזמן. ועוד י"ל:
24 דחמלא דרבם שאנו, גור דיום לקרע כדלמקן
25 (שם) והוא דשבת דר' יחודה - נמי יש לישב
26 כאי גונא, דמאי לריבם, דזה מצלי בהדיה
27 על כל חילום.

1 **בשופר** של איל - תפיק בראד ויחלו ללמקן דף
2 (מ.א) תנן דרבי יוסי שבמיס אף בשל
3 פדה, אבל קיימא לן כרבי יחודה תוקעין בכל
4 אילים כפופים. כדפסקין דהם במגורא דף קכז.)
5 ותוקעין

1 **אמר:** אדם נידון בכל יום, שנאמר 'ותפקדו לבקרים'. רבי נתן אומר: אדם נידון בכל
2 שעה, שנאמר 'לרעים תבחנו'. וכי תימא לעולם רבי יהודה הוא, וכי קתני מתגיתין אגור
3 דין - אי הכי, קשיא אדם! - אמר רבא: האי תנא דבי רבי ישמעאל הוא. דתנא דבי
4 רבי ישמעאל: בארבעה פרקים העולם נידון: בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן,
5 בחג נידונין על המים, ואדם נידון בראש השנה וגור דין שלו נתחם ביום הכפורים. וכי
6 קתני מתגיתין - אתחלת דין. אמר רב הסדא: מאי טעמא דרבי יוסי? - פדקאמר מעמיה,
7 'ותפקדו לבקרים!' - אגן הכי קאמרין: מאי טעמא לא אמר כרבי תנן? - בחגיגה עיניו
8 בעלמא היא. פקדה נמו עיניו בעלמא היא! אלא אמר רבי הסדא: מעמיה דרבי יוסי,
9 מהבא - 'לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו'. ואמר רבי הסדא: מלך וצבאו - מלך
10 וצבאו? - ל'עשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל'. מאי טעמא? איבעית אימא: לאו אורח ארעא למיתב מלפא אבדא. ואיבעית
11 אימא: מקמי דליפוש חרון אף. אמר רבי יוסי: קמאן מצלינן האדנאן אקצרו ואמרעו? קמאן - פדבי יוסי. ואיבעית אימא:
12 לעולם פרנגו, וכדדבי יצחק. דאמר רבי יצחק: יפה צעקה לאדם, בין קודם גור דין בין לאחר גור דין. תניא, אמר רבי יהודה
13 משום רבי עקיבא: מפני מה אקרה תורה הביאו עומר בפסח - מפני שהפסח זמן תבואה הוא. אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו
14 לפני עומר בפסח, כדי שתתברך לבם תבואה בששורות. ומפני מה אקרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת - מפני שעצרת זמן
15 פירות האילן הוא, אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שתתברכו לבם פירות האילן. ומפני מה אקרה
16 תורה נסכו מים בת - אמר הקדוש ברוך הוא: נסכו לפני מים בת, כדי שתתברכו לבם גשמי שנה, ואמרו לפני בראש השנה
17 מליכות וכוונות ושלמות. מליכות - כדי שתמליכוני על ילכם, וכוונות - כדי שיעלה וכוונתם לפני לכותי. וכמה - בשופר. אמר
18 רבי אבהו: למה תוקעין בשופר של איל? - אמר הקדוש ברוך הוא: תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לבם עקדת
19 יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם פאלו עקדתם עצמכם לפני. ואמר רבי יצחק, למה תוקעין בראש השנה? - למה תוקעין?
20 הרמאן אמר תקעו! - אלא: למה מריעו? - מריעו! - רחמנא אמר 'ברזון תריעהו!' אלא: למה תוקעין ומריעין בשמן וישבן,
21 ותוקעין

1 **מהבא** - 'לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו'. ואמר רבי הסדא: מלך וצבאו - מלך
2 וצבאו? - ל'עשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל'. מאי טעמא? איבעית אימא: לאו אורח ארעא למיתב מלפא אבדא. ואיבעית
3 אימא: מקמי דליפוש חרון אף. אמר רבי יוסי: קמאן מצלינן האדנאן אקצרו ואמרעו? קמאן - פדבי יוסי. ואיבעית אימא:
4 לעולם פרנגו, וכדדבי יצחק. דאמר רבי יצחק: יפה צעקה לאדם, בין קודם גור דין בין לאחר גור דין. תניא, אמר רבי יהודה
5 משום רבי עקיבא: מפני מה אקרה תורה הביאו עומר בפסח - מפני שהפסח זמן תבואה הוא. אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו
6 לפני עומר בפסח, כדי שתתברך לבם תבואה בששורות. ומפני מה אקרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת - מפני שעצרת זמן
7 פירות האילן הוא, אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שתתברכו לבם פירות האילן. ומפני מה אקרה
8 תורה נסכו מים בת - אמר הקדוש ברוך הוא: נסכו לפני מים בת, כדי שתתברכו לבם גשמי שנה, ואמרו לפני בראש השנה
9 מליכות וכוונות ושלמות. מליכות - כדי שתמליכוני על ילכם, וכוונות - כדי שיעלה וכוונתם לפני לכותי. וכמה - בשופר. אמר
10 רבי אבהו: למה תוקעין בשופר של איל? - אמר הקדוש ברוך הוא: תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לבם עקדת
11 יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם פאלו עקדתם עצמכם לפני. ואמר רבי יצחק, למה תוקעין בראש השנה? - למה תוקעין?
12 הרמאן אמר תקעו! - אלא: למה מריעו? - מריעו! - רחמנא אמר 'ברזון תריעהו!' אלא: למה תוקעין ומריעין בשמן וישבן,
13 ותוקעין

1 כ"ד לרעב – שלא יטען, כשישמע ישראל מחבבן את המנוח – מסתמך דבריו.
 2 שרשה בתחלה – שירשאל עושין עצמן רשין ב"ה לדרב תחנונים ותפלה, כענין
 3 שאמרו: "תחנוני דבר רש" (משלי יח). של ארבע שקה – ואפי' אתו עתיד לרשעי
 4 לאתר זמן, שאמר מאמר הוא שם – ומעטו בראשית רבה, אמרו גלגליה שרת לפני

הקב"ה רבש"ע, מי שתדעין בניו להחית את
 5 בניך כמזא, אתה מעלה לו בארץ צבאי (שניה
 6 כא) "מישא ערב וגי לקראת צבא החי' מיס",
 7 שדיו מציאן לקראת הגלים מיני מלוחים
 8 ונודות נפתחים וכו', כדאיתא התם, אמר להם
 9 השעה צדיק הוא או רשע? אמרו לו צדיק, אמר
 10 להם: "באשר הוא שם" איני רן את השלם אלא
 11 בשעה, קר' נשו – ועבר תחתי מכיזר ענותו,
 12 שאומר בלום ראוי זה לעשות ולו סוף ואתוך ק'
 13 הוא צדיק, ועיין תפלה – נסמך על הפתחו
 14 שתהא נשמעת ומתאמץ לבנין כוס, מרס דין –
 15 כמו "ישפט ה' ביני וביןך" (בראשית טו)
 16 אומרים בלום ראוי הוא שיעשה חבירו על ידך
 17 ויבא אבהים וז' – הוא קבר אותה, שינוי משנה
 18 שב מרתה, ובגבלת אל תענו – וברגל
 19 משתע קרא, כדמפרש ואילוי לקשה בברייתא,
 20 שלשה ספרים – ספרי וברון של משה הברית,
 21 ליום חרין – כשיתו תמונים, רשעים גמורים –
 22 רכס ענות, כענינים – מחנה על מחנה,
 23 ומצנפנים

1 דכתיב "והצדקה תציל ממות", צדקה – דכתיב "והצדקה אלו ה' בצר להם ומצונקותיהם
 2 יוציאם", שינוי השם – דכתיב "שרי אשךך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה",
 3 וכתוב "ברכתי אותה וגם נתתי מנקה לך בן", שינוי מעשה דכתיב "וירא אלהים את
 4 מצותיהם" וכתוב "ויצאם האלהים על היקעה אשר דבר לעשות להם ולא עשה", ויש
 5 אומרים: אף שינוי מקום, דכתיב "ויאמר ה' אל אשךך לך דף מארצך" ויתר "ועשך לגוי
 6 גדול", ואיך – ההוא וכותא דארץ ישראל הוא דאחניא ליה, ואמר רבי יצחק: חייב אדם
 7 להקביל פני רבו ברגל, שצאמר "מדוע את הולכת אליו היום לא הריש ולא שבת" – מקבל
 8 דבריהם ושבת איבעי לה למילי, ואמר רבי יצחק: חייב אדם למהר את עצמו ברגל, שצאמר
 9 "ובגבלתם לא תענו", תניא נמי הכי: "ובגבלתם לא תענו", יכול יהו ישראל מזהירין על
 10 מעג נבילה – תלמוד לומר "אמור אל הפהנים בני אהרן", בני אהרן מזהירין, בני ישראל
 11 אין מזהירין, והלא דברים קל וחומר: ומה שצאמר המורה הפנים מזהירין, ישראלים אינן
 12 מזהירין, במוקא קלה – לא כל שפן! אלא, מה תלמוד לומר ובגבלתם לא תענו? – ברגל
 13 אמר רבי ברוספריא אמר רבי יוחנן: שלשה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד של רשעים
 14 גמורים, ואחד של צדיקים גמורים, ואחד של בינוניים. צדיקים גמורים – נקבתין ונקחמין
 15 לאלתר לחיים, רשעים גמורים – נקבתין ונקחמין לאלתר למיתה, בינוניים – תלוין ועומדין
 16 מראש השנה ועד יום הכפורים, וכו' – נקבתין לחיים, לא וכו' – נקבתין למיתה, אמר רבי
 17 אבין, מאי קרא – "מחוח מספר חיים ועם צדיקים אל וכתבו" "מחוח מספר" – זה ספן
 18 של רשעים גמורים, "חיים" – זה ספן של צדיקים, "ועם צדיקים אל וכתבו" – זה ספן
 19 של בינוניים, רב נחמן בר יצחק אמר מהכא: "ואם אין מחני ואם מספרך אשר קבתה"
 20 "אשתי נא" – זה ספן של רשעים, "מספרך" – זה ספן של צדיקים, "אשר קבתה" – זה
 21 ספן של בינוניים, תניא, בית שפאי אומרים: שלשה פרות הן ליום תדעין: אחת של צדיקים
 22 גמורים, ואחת של רשעים גמורים, ואחת של בינוניים. צדיקים גמורים – נקבתין ונקחמין
 23 לאלתר לחיי עולם, רשעים גמורים – נקבתין ונקחמין לאלתר לגיהנם, שצאמר "ורבים מישג
 24 אמת עפר יקצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לראוי עולם", בינוניים – יורדין לגיהנם
 25 ומצנפנים

1 אל פני האבירד (ורבים) פ' אדמריין בסוף פ' קדושין (ט' רל טו) מי שוכותיו מוכיני מעותתי – דומה כמי ששרף את כל החרה כולה, אלא שרף סמנה את אורו, אתו אלו ענותיו מרויבין
 2 וזמנה, ודומה כמי ששיקם כל החרה כולה ואל זכר אתו, ולכל זה ודקיה רבי אבהו ורבי רשעים מיתה וגבי צדיקים חיים – כלומר חיי העולם אלו, ליום חרין – כשיתו תמונים, כדמכח
 3 קרא, ואיני שבת רבוני מתיחן קלן אל בינונים מפני רגש – עינין יורין אור, אם וכו' חיי העולם הוא שחוח קיים לעולם, ויש שבכר קבלו ירום גיהנם, ומתוך כך שמת

1 ותוקעים ומרעין שנתן עמדין – תימה הא קעבר משום 'בל תוסף' וכו' תימא בון
 2 דכרי וכו' וזה ליה שלא בומנו, אל עבר – הא אמרין בסוף דארוה ביד'
 3 (לקמן דף כ"ב, טו) ואל בירת כותיין ארץ מוסיק ברכה אתה משילו, משום ואל עבר עליה
 4 וזמנה, ודאי וכו' אלא אחרימי – ליה צבאר אחרימי – מדרך לזה, ה"נ א' מתרמי ליה צבאר

5 – הדר תקע להו ירל: דאין שייך בל תוסף
 6 בעשית מעה אתח' בן עמיים, כעון חן אמ מוכר
 7 וחרו ומכר ואת צבור עצמו, וכו' נטל ללב
 8 וחרו ונטל, וכו' תוקע חזרו ותוקע, וגי מרתו
 9 בכור נמי, אם נתון בקח אר' ב' עמיים – אין ה'
 10 בל תוסף, כד' לרעב את השטן – פרש בערוך
 11 (כדאיתא) בירושל': "בלע המות לצדק' ובתיב:
 12 וזהו ביהו הדין יתקע בשופר גודל' כי שמת קל'
 13 שפירא דימנא חוק – בהיל ולא בהיל, כדו שמת
 14 תני – אמר רדו ותי שפירא דיתקע בשופר
 15 גדול ומטא זמניה למתבלע, ומתרכב' וליה ליה
 16 פני למעבר קטוריא, שאין תוקעין בשופר
 17 – מפרש בחבנות ודחלות לאו דומיל בשבתא,
 18 אלא דאיתמיליד אונסא, שרשה בתחלה –
 19 שנתוך ששיראליים רשעים – לבם נעבר, ומרומים
 20 עלידם מן השמים.
 21 ועיין תפלה – אמרו ר'ת: עיין תפלה דכתיב, א'
 22 הדיא רדג פשוט' (כ"ב דף ק"ס, טו) וטו)
 23 ר' דברים אין אדם ניגול מן כלל יום, קא חשיב
 24 עיין תפלה – כלומר: שאין מוכיין בתחלתו,
 25 כדאמר בירושלמי ברכות פרק דהה קורא', א"ר
 26 חייא רבא: מן יומא אל כותיב, אלא חן דין בעית
 27 מכות, ודחית בלבי ואמר מאן עלל קטור
 28 מלכא קדמי, אלקטאס או רש גלוחא, שמואל
 29 אמר: אמא מניח פרחיא, ר' בון בר חייא אמר: אמא
 30 מניח תמיסא, א"ר אמא: איתא קאן טיב לרשיה.

1 דכי מטי למודים היה כרע גמריה, מתוך שאדם
 2 מתפלל ואין מחבין לבו – עבודתו נכרי, ויהיה
 3 לא יתכן לרשין כן כלל, אלא אחרת, מידי
 4 במתאמי לבין גמי, ויבטח שחיה הפתול
 5 נשמעת, כי הדיא פ' "אין שמדין" (ברכות ד'
 6 ל"ג), המאריך בתחלתו ועיין, כדמכח בריש
 7 הדואר (שם דף ר"ג), ואמר ר' יוחזקאל אמר ר' ב'
 8 דברים מראיבים יעו של אדם, וחשיב המאריך
 9 בתחלתו, ופרקי: למימרא דעלמיתא הדיא: הוא
 10 א"ר חייא בר אבא: המאריך בתחלתו ועיין בה –
 11 סוף בא לדין באב כל, שנאמר: "תחלת מנושכיה
 12 כשתה לבי' כלומר: מעין בה – אמרו בלבו שיעשו
 13 בקשת לפי שהתפלל כמותה, וכו' לדין באב כל –
 14 שאין בקשתו נעשית, תחלה – לשון תפלה,
 15 ומלשון ויא' משה (שמות לב) וא"ר יתחק (שם
 16 דף ר"ג), שיהיה דברים מוכיבים ענותיו של אדם,
 17 עיין תפלה, שעל ידי כך מתפשטין במעשיו, לומר:
 18 בוחס הוא בכוחיו – ונראה מה'ה, ומשנה – הא –
 19 דמעיין בה – דלא מעיין, והשטא הו' כל הני
 20 שלשה דברים מענין אחד: קיר נעו – שבוטח
 21 בכוחו ועבר, מוסר דין על חבירו – שבוטח
 22 בכוחו שיעשו חבירו על ידו.
 23 ונתתמן לאלתר לחיים – דקא חשיב
 24 בינונים משמע דצדיקים קרי למי
 25 שוכותיו מוכיבים, ורשעים גמורים למי שנתונו
 26 מוכיבים, ועמיים הצדיקים נתחמין למיתה
 27 ורשעים גמורים לחיים, רתיב: "ומשלם לשונאוי

1 אל פני האבירד (ורבים) פ' אדמריין בסוף פ' קדושין (ט' רל טו) מי שוכותיו מוכיני מעותתי – דומה כמי ששרף את כל החרה כולה, אלא שרף סמנה את אורו, אתו אלו ענותיו מרויבין
 2 וזמנה, ודומה כמי ששיקם כל החרה כולה וזכר אתו, ולכל זה ודקיה רבי אבהו ורבי רשעים מיתה וגבי צדיקים חיים – כלומר חיי העולם אלו, ליום חרין – כשיתו תמונים, כדמכח
 3 קרא, ואיני שבת רבוני מתיחן קלן אל בינונים מפני רגש – עינין יורין אור, אם וכו' חיי העולם הוא שחוח קיים לעולם, ויש שבכר קבלו ירום גיהנם, ומתוך כך שמת

1 ועליהם אמר הוד אהבתי - דרבינו ביה"א אפשיני חבלי מות. וכתוב: 'ולית לי יודיעני'
 2 - כשדואר כל במוצאי בר חסד משה ומשיעו כדררשיני לקמן. אי נמי מלשון 'דלה'
 3 דלה לגר (שמות ב) שמעלחו מבור עמון. וכתוב ביריה (תהלים טו) 'שובי נפש למנוחכי'
 4 וגו' הודו: 'המתוך בארצות החיים.'
 5

6 **המינים** מליגי בה רב אחא ורבינא בפרק אין
 7 משפירין (ע"ז כ"ב) (דמא מין) ט"א.
 8 **לית** כ"ח דלה תקנה ברוב עוונות - ואית בוד עון
 9 דפשיעי ישראל בגופו. הוא דאמר לעיל
 10 רשעים. הדינו רובן עוונות. נכתבים ונחתמים
 11 לאלתר לניהום - ע"ג דרבינו בקרא לירדאן
 12 עולם: לא שלא יתא להם תקנה, אלא דנונים
 13 שנים עשר חדש עולמים. הוא דאמר בפרק 'ההוב'
 14 (כ"מ דף נ"ב ושם) פשיעי וירדים ואינם עולים -
 15 הינו לאלתר. הוא דאמר רבין דף ק"ק מעל תנינה
 16 (דף כ"א ט"א) ושם) פשיעי ישראל אין אור של נהום
 17 שולט בן - הא אמר עלה ברש"י 'ישען ספוך'
 18 (עירובין דף י"ט א) ושם) דריות אברום ומסק להו.
 19 **קרקפתא** דלא מנה תפלין - אם עסק בתורה
 20 - כנענה תפלין דמי. דאמר
 21 מכלילתא: העסק בתורה פטור מן התפלין. ורבינו
 22 וב"מ דף נ"ב ושם) דכאן בשקופצה בריה עליו. שמנונת
 23 עליו רבעות של תפלין שבראשו. אבל אם ירא
 24 לרחיב מיום דרבינו ג' נק כאלשע בעל בגנים.
 25 כדבאיתא ברעש"י 'כמה שומעין' (שבת דף מ"ט א)
 26 (ושם) והוא דואג כל שעה שמא לא יוכל להודיע
 27 לשמרה בתורה ובקדושה - הא דאי אין עליו דין
 28 פשיעי ישראל בגופו. וכל דהי דשמעתי בשלא
 29 פשיעי תשובה. אבל עשה תשובה - אמרין בימא
 30 (דף ק"א) דתשובה תולה ומהת מנתקת.
 31 **אמר** רב כעבידה - בעריות, שכן בן נח מודד
 32 עליו כדבאיתא בפי' ארבע מתות
 33 (ספדרין דף ג"א).

בתחלה

1 **לשול** קרייה. ואמר רבא: ואינהו משפירי שפירי בני מחזאי ומקפריין בני ינהום. אמר רב:
 2 בית הלל אומרים: 'ורב חסד' מטה כלפי חסד. והכתוב: 'והבאתי את השלישית פאש'.
 3 - התיבם בפשיעי ישראל בגופן. - פושעי ישראל בגופן? והא אמרת לית להו תקנתא? - כי
 4 לית להו תקנה ברוב עונות, היא - מ'הצה עונות ו'הצה יציות, ואית בהו נמי עון דפשיעי
 5 ישראל בגופן, לא סגיא ליה דלאו 'והבאתי את השלישית פאש' ואם לאו - 'ורב חסד'
 6 מטה כלפי חסד, ועליהו אמר ר' דוד 'אהבתי פי ישמע ה' דרש רבא: מאי דכתוב 'אהבתי פי
 7 ישמע ה' אברה ננסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא? ורבוני ישמע ה' עולם, אימתי אני אהובה

8 לפניך - בזמן שאתה שומע קול התננין. 'דלותי ולי יהושעי' אף על פי שדלתה אני מן המצות - לי נאה להושעי. פושעי ישראל
 9 בגופן מאי גיהו? אמר רב: קרקפתא דלא מנה תפלין. פושעי אמוות העולם בגופן - אמר רב: כעבדיה. ושנתנו חיותם פארץ חיים,
 10 אמר רב חסדא: זה פרנס המפיל אימה ויורה על הצפור שלא לשם שמים. אמר רבי יהודה אמר רב: כל פרנס המפיל אימה ויורה
 11 על הצפור שלא לשם שמים - אונו רואה בן תלמודי חכם, שצאמר 'לכן ריאונו אנשים לא יראה כל חכמי לב'. בית הלל אומרים:
 12 'ורב חסד' מטה כלפי חסד. היכי עבדי? רבי אליעזר אומר: כובשו, שצאמר 'ישוב דרמנו וכבוש עזנותינו', רבי יוסי בר חיניא
 13 אמר: נושא, שצאמר 'נושא עון ועובר על פשע'. תנא דבי רבי ישמעאל: מעביר ראשון ראשון, וכן היא המדה. אמר רבא: ועון
 14 עצמו אינו נמקה, דאי אית רופא עונות - מחשיב בהדיהו. רבא אמר: כל שמעביר על מדותיו מעבירין על כל פשיעי, שצאמר
 15 'נושא עון ועובר על פשע' למו נושא עון - למו ששכר על פשע. רב הונא בריה דרב יהושע הלש, על רב פפא לשיני ביה. חנייה
 16 דהילש ליה עולמא, אמר להו: שצביתו ליה ו'תודא. למוף איתפח, תיה מיכסר רב פפא למהיחיה. אמר ליה: מאי חזית? אמר ליה
 17 אין, הכי תיה. ואמר להו הקדוש ברוך הוא: הואיל ולא מוקים במיליה - לא תקומי בהדיה, שצאמר 'נושא עון ועובר על פשע'
 18 למו נושא עון - לעובר פשע. 'לשארות נחלתו' אמר רבי אחא בר חיניא: אלה וקוץ בה, 'לשארות נחלתו' - ולא לכל נחלתו,
 19 למו

1 ומצפצפים - עוקמים וכוכים מתוך יסורין שעה אחת, ועלון. מטה כלפי חסד - האיל
 2 ומנחה על מנחה הם - מטה את החכמה לצד זכות ואין יורדין לגיהנם. בענין - לקמיה
 3 מפרשי. מינין - אנשים אשר הפכו ודבר אלהים חיים לרעה. בנן צדוקים ובייתוסים.
 4 והספורות - מלשינים, שמוסרים ממון ישראל כיר הגוים. אפיקורוס - מבהה תלמיד
 5 הבנים. כשפיר בתורה - האומרים אין תורה

6 מן השמים. שפירשו מדרכי ציבור לא ירטיקן.
 7 הדינו כל הני דלעיל. הך מתני' בסדר עולם.
 8 הובי גרסינן ליה דהם שפירשו מדרכי הצבור.
 9 כנן המנין והספורות כו'. מדרכי צבור - מדרכי
 10 ישראל, ושנתנו חיותם - לקמן מפרשי. וערום
 11 - כמו ועורתם. שפשיפו יריהם בובל - שהחריבו
 12 בהמק' בעולם. בני מחזאי - מענגים ושמעים
 13 היו. ומקפריין בני ניהום - כך קראו להם.
 14 והאמרת לית לה תקנה - דנעשך אפר, והבא
 15 'דנחתים לביהון את הקנה' - שפירשו וסורין
 16 את עונם. דלה אני כמפצות - כנן בינינים.
 17 שאן וכויתיהו כמריעין תללות להם בכותם.
 18 והי יהושעי - להטות כלפי חסד. אמר רב יהודה
 19 - רטיקין, ולא רטיקין 'דאמר'. בובש - את פה
 20 המאניס של זכות. ומעבירין את השנות. יכבש
 21 תניתי - יכרע בו. נושא - מנביח כף מאנוס
 22 של עון. מעביר ראשון ראשון - עון שבראשונים
 23 הבאים לתחם לבך - מעבירו ושמוטו, שאם
 24 היו עונות על מנחה. כיון שחסד אחד כנן -
 25 יכרע הכוית, וכך היא המדה. ועון עצמו אינו
 26 נמחק - אלא מנה על צד אחד. דאי איכא רובא
 27 עונות בתורה - האת עון מתחשב בהדיה
 28 למנות עם רשעים גמורים. מעבירי על מדותיו
 29 - שאינו מודיק למודו מדה למצדעים אותו.
 30 ומניח מדותיו ויחזק לו. כמו: אין מעבירין
 31 על המעות' (דמא דף ל"א). אין מעבירין על
 32 האובליק' (עירובין דף ס"ה). מניחן הדין לו.
 33 מעבירין על כל פשעי - אין מדה הדין
 34 מודיקת אחריו, אלא מנחתן והולכת. צביתו
 35 לית ויהיה - הכעז לו צדה לדרה. כו' היא
 36 צידה המותם - בתריקין, איתפח - נתרפא. ה'י
 37 חות - מיתה נקמה עליו. לא מוקים במיליה
 38 - אינו מעמיד על מדותיו. לא תקומי בהדיה
 39 - לא תדקדקי אחריו. אית - שמחה יש
 40 כאן, וקוץ בהו כלומר דבר הנעמד על כל.
 41 אבל יש תוכחה דבר קשה שאינו שם אכל.
 42 למו

1 **לפניך** - בזמן שאתה שומע קול התננין. 'דלותי ולי יהושעי' אף על פי שדלתה אני מן המצות - לי נאה להושעי. פושעי ישראל
 2 בגופן מאי גיהו? אמר רב: קרקפתא דלא מנה תפלין. פושעי אמוות העולם בגופן - אמר רב: כעבדיה. ושנתנו חיותם פארץ חיים,
 3 אמר רב חסדא: זה פרנס המפיל אימה ויורה על הצפור שלא לשם שמים. אמר רבי יהודה אמר רב: כל פרנס המפיל אימה ויורה
 4 על הצפור שלא לשם שמים - אונו רואה בן תלמודי חכם, שצאמר 'לכן ריאונו אנשים לא יראה כל חכמי לב'. בית הלל אומרים:
 5 'ורב חסד' מטה כלפי חסד. היכי עבדי? רבי אליעזר אומר: כובשו, שצאמר 'ישוב דרמנו וכבוש עזנותינו', רבי יוסי בר חיניא
 6 אמר: נושא, שצאמר 'נושא עון ועובר על פשע'. תנא דבי רבי ישמעאל: מעביר ראשון ראשון, וכן היא המדה. אמר רבא: ועון
 7 עצמו אינו נמקה, דאי אית רופא עונות - מחשיב בהדיהו. רבא אמר: כל שמעביר על מדותיו מעבירין על כל פשיעי, שצאמר
 8 'נושא עון ועובר על פשע' למו נושא עון - למו ששכר על פשע. רב הונא בריה דרב יהושע הלש, על רב פפא לשיני ביה. חנייה
 9 דהילש ליה עולמא, אמר להו: שצביתו ליה ו'תודא. למוף איתפח, תיה מיכסר רב פפא למהיחיה. אמר ליה: מאי חזית? אמר ליה
 10 אין, הכי תיה. ואמר להו הקדוש ברוך הוא: הואיל ולא מוקים במיליה - לא תקומי בהדיה, שצאמר 'נושא עון ועובר על פשע'
 11 למו נושא עון - לעובר פשע. 'לשארות נחלתו' אמר רבי אחא בר חיניא: אלה וקוץ בה, 'לשארות נחלתו' - ולא לכל נחלתו,
 12 למו

ראש השנה. ארבעה - פרק ראשון דף יז עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רש"י תוספות

בתחלה כי אחת תשלם - והכי קאמר קרא: "ולך זה החדש" - ליכנס לפנים משורת הדין, כשאתה רואה שאין העולם מתקיים כשתשלם לאיש במעשהו.

שלוש עשרה מדות - אומר רבינו דם רשני שנות הראשונים הם שני מדות, כדאמרינן חבא 'אני ה' קודם שיהא לרדם עליו, ואני מרחם לאחר שיהא אם ישוב. ה' מדת רחמים הוא, ולא כאלהים שהוא מדת הדין. ע"ן

ופע חטאה ונקיה דם נמנים בו, כדאית' ביומא 1
 בפ' שני עשרים' ודף ל"ב (שם) רענות - אלו 2
 ודנות, פשעים - אלו המרדים, חטאות - אלו 3
 השגנות. ובגלות סתרים דרבינו נסים אין מונה 4
 עם הראשון, שיש פסוק בהם, השמות, משום דהכי 5
 קאמר קרא: הקב"ה שמונו ה' קרא: "ה' רחום 6
 ורחון רחום חסד לאלפים" מונה בשתי מדות. 7
 דנרע חסד היינו מדה אחת, לאלפים מדה אחרת, 8
 שמדה טובה מרובה חמש מאות על מדת 9
 פורענות, דרתום כתיב: 'על רבעים' והכא כתיב 10
 'לאלפים'. 11

ושב הרפא לו - סליחת העון קרא רפואה. 12
 כדאיתא פרק שני במילה (דף ק"ב). 13
אשר לא ישא פנים - פשטיה דקרא אפני אדם 14
 קאי, שאין נושא פנים בשביל גודלותו 15
 ועשור, או באדם וקו ונשוא פנים: כדכתיב 16
 (דברים ח') "אשר לא ישא פנים לוקח". אבל 'ישא 17
 ה' פניו אליך" - אפני שכמה קאי. שידאה לים פנים 18
 שחוקת ולא פנים של כנס. והלא דלא פריך הבא 19
 מוכתי (איוב ג') "ישא ה' את פני איוב" וכתיב 20
 (שם) "כי אם פניו אשא" - משום דרתם וחסו 21
 בשביל צדיק: ועי' תוס' נדה ע' ד"ה כתיב וכי 22
 הניחו בקושא". 23

כאן 24

למי שמשלים עצמו כשירים. צדיק - במשפטא אמת. חסיד - בנגס לפנים מן השרה, ולכסוף 1
 כשרואה שאין העולם מתקיים בדין, ה' / ח' - מדת רחמים. אני מרחם קודם שיהא, 2
 ואני מרחם אחר שיהא, אני ישוב. כרית כריתה לשלש עשרה מידות - הללו שאם 3
 יכזרם ישראל בתבלת תעניתם אין חירות ורקם. הנה אנכי בורת ברת - על האמור 4
 למעלה. בניתם - בין ראש השנה ליום 5
 הכפורים, חתים לטובה ב' / ח' - פעמים שותעיתם 6
 הנותנים לטוף השנה לטובה היא, הלוקל עליה 7
 מן הפורענות הנגזר עליה ברה"ה. ופעמים שהוא 8
 לרעה - לפחות מן הטובה שפסקו לה. על הארץ 9
 שגיבחה להם - על השרה ועל הכרמים ועל 10
 הגנות. שלא בזמנן - לפני תוריות. ועל הארץ 11
 שאינה גיבחה להם - ביטוח ובמזכרות 12
 סימניות - בין פסוק לפסוק שיסימן הסימן, 13
 כותה. באין ורקון - כאין לדרשה למעט את 14
 הדיבור, כאבין ורקון שוקו מוטטין, לומר לא 15
 בכל שעה שיעקבו אלה ה' בעד להם ויציאם 16
 ממצוקותיהם. אלא אם כן צעקו קודם גזר דין. 17
 לנדרום

כל זמן שיששאל חוטאין - יעשו לפני פסוד הנה, ואני מחול להם. "ה' ה' אני הוא קודם 1
 שיהיבא האדם, ואני הוא לאחר שיהיבא האדם ויעשה תשובה. "אל רחום ורחמן" אמר רב 2
 יהודה: ברת פרוחה לשלש עשרה מדות שאין חזרות רקם, שצאמר "הנה אנכי בורת 3
 ברת". אמר רבי יוחנן: גדולה תשובה שמקדעת גזר דינו של אדם, שצאמר "השמן לב העם 4
 הזה ואניו הכבד ועניו השע" פן יראה בעיניו ויבאניו ישמע וילבבו יבין ושב ורפא לו". אמר 5
 ליה רב פפא לאביו: ודלמא לפני גזר דינו? - אמר ליה: "ושב ורפא לו" כתיב, איהו דבר 6
 שצריך רפואה - הוי אומר זה גזר דין. מיתוכי: השב בניתים - מוחלין לו, לא שב בניתים, 7
 אפלו הביא כל אילי נביות שבעולם - אין מוחלין לו! - לא קשא; אהא - ביהודה, הא - 8
 בצבור. מיתוכי: "עניו ה' אלהיו בה" - עמים לטובה עמים לרעה. עמים לטובה פיצד? הרי שהיו ישראל רשעים גמורין בראש 9
 השנה, ופסקו להם גשמים מועטים, לפוף חזרו בהן. לחוסוף עליהן? - אי אפשר, שכבר נגזרה גזרה. אלא הקדוש ברוך הוא מורידן 10
 בזמן על הארץ החורבה להן, הפל לפי הארץ, עמים לרעה פיצד? הרי שהיו ישראל צדיקים גמורין בראש השנה, ופסקו עליהן 11
 גשמים מרובין, לפוף חזרו בהן, לפחות מהן - אי אפשר, שכבר נגזרה גזרה. אלא הקדוש ברוך הוא מורידן שלא בזמן על הארץ 12
 שאינה צריכה להן. לטובה מהיא ליקרעה לגזר דיניהו ולוסוף להו! - שאני התם דאפשר בהכי. תא שמע: "יורדי הים פאגניות 13
 עושי מלאכה במים רבים תמה ראו מעשה ה' וגו'". ויאמר ונעמד רוח סערה ותרוםם גליו... וחזנו ונגועו בשמור" וגו'. ויצעקו אל 14
 ה' בצר להם" וגו'... "יודו לה' חסדו" וגו' - עשה להן סימניות פאבין ורקון שפותרת, לומר לך: צעקו קודם גזר דין - נעניו, צעקו 15
 לאחר גזר דין - ואינו נעניו! - הני נמי פיהדין דמו. תא שמע: שאלה בלוריא הניזרת את רבן גמליאל: כתיב בתורהם "אשר לא 16
 ישא פנים" וכתיב "ישא ה' פניו אליך". נטפל ליה רבי יוסי הכהן, אמר לה: אמשול לך משל, למא דכר דומה - לאדם שנושה 17
 בחבירו מנה, וקבע לו זמן בפני המלך, ונשבע לו כתי המלך. הגיע זמן ולא פרעו, בא לפנים את המלך. ואמר לו: עלובני מחול לך, 18
 לך ופנים את חביריך. הקא נמי, כאן - פעבירות שבין אדם למקום, כאן - פעבירות שבין אדם לחבירו. עד שבא רבי עקיבא ולימרו: 19

ראש השנה. ארבעה – פרק ראשון דף עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)"
 קפג תוספת

1 ליררו – בית ועוד שנים בו נפשות לחריגה, ויגש שיה – שניהם נתפשו על דבר אחד.
 2 זה ירד – מן המטה. זה ניצול – מן הווער. תפלה שלימה – נחמות. אבי ורמב מרביה
 3 עלי אתו – כך שמעתי. ובשחיתת תולין פרק 'הורוע' (קפג, קלגא) אשכחן דרבא לאו כון
 4 הוא. ושנא אמר מרביה עלי חידוה. ויש גרסי: 'רבה ואבין' ומפריש לה ברבה בר תנמי.
 5 וירוד אמת – מיעול לז רכתיב: 'ב'רמבא'. כנגד

1 כן קודם גור דין – בפרק תרוא גררה (דף עב, עש) נמי גמי הכי. וזהו מצי לשנייה
 2 כדאמרי ליה קביה למלאכי השרת בפ' 'מי שמת' (ברכות דף כב) ולא אשא פנים
 3 לשראליה אני אמרתי 'ואבלת ושבעת וברכת' וחס דקדוק ער כויה, ער בכינתה. ומיה, וזה
 4 אמת. אמת לישראל אלא נשאר מצי אליא קודם גור דין.

5 **רבה** רבא אמר רבי תלמי על רבא חבורו של
 6 אביי לא היה כון, כדמוכח בפ' 'הורוע'
 7 (תולין דף קלגא). רבא רביה רבא חבורו של רבא. וזה
 8 וכן נקרא נמי בפרק בתרא דמורק (דף קח, א) ושם
 9 דאמר רבא: חיי בני ומוזני לא מוכותא תליא
 10 מילתא, אלא במולא תליא מילתא. דהא רבה רב
 11 חסדא תרייהו צדיקים נמורים הוו, ומי מצלי ואתי
 12 משרא, ומי מצלי ואתי משרא. רבה חיה ארבעין
 13 שנין, ורב חסדא חיה תשעין שנין, ואי: מנא ליה
 14 דמשום מולא הוה? דלמא משום דרבה אתא
 15 מרביה עליו ר'יל דאפיד, אי לאו מולא הוה מנין
 16 עליו וכות תורה. ואי: דהבא משמע דרבה לא
 17 היה לו זכות של גמילות תסדים. וזה אמרין בפ'
 18 תולין (סנהדרין דף צגא) אמר ליה אביי לרבה
 19 מה, רה תורה הא גמילות תסדים ר'יל דרמי אביי
 20 עסק טפי מניה.

21 **על נסין** נסין דהפסח – אבל על נסין מפני עשרת
 22 – לא עריך, ורבעטר הדבר תלו, כדאמרי
 23 לעיל דף רג) דחגי רב שנעיהו עשרת פעמים
 24 חגשה, פעמים ששה, פעמים שבעה.
 25 **ועל** אלול מפני ריה – מודיעים מן מתחיל
 26 אלול, ועשין ריה ביום שלשים לאלול
 27 בגולה וגם לחמורו, כדמשמע בפ' רביעי (דף
 28 ה) ובפ' 'דבב מטרין' (עירובין דף טז, א) ושם
 29 שדו עשין עין מימי טוים של ר'ה מספיק דלמא
 30 ערבות לאלול, מי, אמ, לא ידע מתי מתחיל
 31 אלול – לא ידעו עין שלשים.

האיל
 23 **אילו** ומתקפרי, אילו ומתקפרי, אילו ומתקפרי
 24 בתורה ובגמילות תסדים. רבה ואבין מרביה עלי קאתו, רבה דעסק בתורה תיה אנפיעין
 25 שנין, אבין דעסק בתורה ובגמילות תסדים – תיה שיתוין שנין. תגו רבנן: משפחה אחת
 26 היתה בירושלים שהיו מתייה מתוין בני שמונה עשרה שנה. פאו והודיעו את רבן יוחנן
 27 בן זבאי. אמר להם: שפמא ממשפחת עלי אתם, דכתיב ביה 'ויכל מרביה ביתך ימיהו
 28 אנשים' – לכו ועסקו בתורה ותייה. הלכו ועסקו בתורה ותייה, והיו קורין אותה משפחת רבן
 29 יוחנן על שמו. אמר רב שמואל בר אביןא משמיה דרב: מניין לגור דין של צבור שאינו
 30 נתייחס? אינו נתייחס? והכתיב 'ונתתם עונג לפני' – אלא, אף על גב שנתתם, נקדעו,
 31 שנתתם 'בה' אלהינו בקל קראנו אלו'. – והכתיב 'דרשו ה' בתקוצא' – 'התם בתייה,
 32 הלא בצבור. תייהו אימת? אמר רבה בר אבבה: אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום
 33 הכפורים. 'ויהי פעשרת תימים ויגף ה' את נבל', עשרה ימים מא עבדתייהו? אמר רב
 34 יהודה אמר רב: פגנר עשר לגימות שתוין נבל לעבדי דוד. אמר רב תנמן אמר רבה בר

1 **פאן** – קודם גור דין, פאן – לאחר גור דין. **הכא**
 2 **נמי בתייה**. – וגור דין דיהוד תפא תיא. דתייה: תיה
 3 **רבי מאיר אומר**: שנים שעלו למקוה ותולין שנה,
 4 **וכן שנים שעלו לגרודם** לידן ודינן שנה, זה ירד וזה
 5 **לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל** מפני מה זה ירד
 6 **וזה לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל** זה – התפלה
 7 **ונענה, וזה התפלה ולא נענה**. מפני מה זה נענה וזה
 8 **לא נענה? זה התפלה תפלה שלימה** – נענה, וזה
 9 **לא התפלה תפלה שלימה** – לא נענה. **רבי אלעזר**
 10 **אמר**: פאן – קודם גור דין, פאן – לאחר גור דין.
 11 **רבי יצחק אמר**: יפה צעקה לאדם, בין קודם גור דין
 12 **בין לאחר גור דין**. וגור דין דצבור מי מוקדע? והא
 13 **כתוב אחר אומר** 'כפסי מרעה לפך' וכתוב 'פי אם
 14 **תכבסי בנתר** ותרכי לפך בורית נכסם עגנן לפי',
 15 **מאי לאו פאן** – קודם גור דין, פאן – לאחר גור דין?
 16 **לא, אידי ואידי לאחר גור דין**, ולא קשיא: פאן –
 17 **בגור דין שיש עמו שבועה**, פאן – בגור דין שאין עמו
 18 **שבועה**, פריד שמואל בר אמי. דאמר רב שמואל בר
 19 **אמי**, ואמרי לה אמר רב שמואל בר תנמי אמר רב
 20 **יוחנן**: מנין לגור דין שיש עמו שבועה שאינו נקדע
 21 – שנתתם וכן נשבעתי לבית עלי אם יתפער עון
 22 **בית עלי בונח ובמנחה**. אמר רבה: בונח ובמנחה
 23 **אילו ומתקפרי**, אבל מתקפרי בתורה. אבין אמר: בונח ובמנחה
 24 **בתורה ובגמילות תסדים**. רבה ואבין מרביה עלי קאתו, רבה דעסק בתורה תיה אנפיעין
 25 שנין, אבין דעסק בתורה ובגמילות תסדים – תיה שיתוין שנין. תגו רבנן: משפחה אחת
 26 היתה בירושלים שהיו מתייה מתוין בני שמונה עשרה שנה. פאו והודיעו את רבן יוחנן
 27 בן זבאי. אמר להם: שפמא ממשפחת עלי אתם, דכתיב ביה 'ויכל מרביה ביתך ימיהו
 28 אנשים' – לכו ועסקו בתורה ותייה. הלכו ועסקו בתורה ותייה, והיו קורין אותה משפחת רבן
 29 יוחנן על שמו. אמר רב שמואל בר אביןא משמיה דרב: מניין לגור דין של צבור שאינו
 30 נתייחס? אינו נתייחס? והכתיב 'ונתתם עונג לפני' – אלא, אף על גב שנתתם, נקדעו,
 31 שנתתם 'בה' אלהינו בקל קראנו אלו'. – והכתיב 'דרשו ה' בתקוצא' – 'התם בתייה,
 32 הלא בצבור. תייהו אימת? אמר רבה בר אבבה: אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום
 33 הכפורים. 'ויהי פעשרת תימים ויגף ה' את נבל', עשרה ימים מא עבדתייהו? אמר רב
 34 יהודה אמר רב: פגנר עשר לגימות שתוין נבל לעבדי דוד. אמר רב תנמן אמר רבה בר

35 **אבהו**: אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים. "בראש השנה כל פאי העולם עורבין לפני כבני מרוז". מאי "כבני
 36 מרוז"? הלא תרגומי כבני אמרנא. ריש לקיש אמר: כמעלות בית מרון. אמר רב יהודה אמר שמואל: פתיחות של בית דוד.
 37 אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: וכולן נסקרין בסקודה אחת. אמר רב תנמן בר יצחק: אף אגן נמי תנינא 'היוצר יחד
 38 לבם המבוין אל כל מעשיתם'. מאי קאמר? אלימא הני קאמר: דגררוהו לכלי עלמא ונימיהד לפייהו פתדיה. והא קא חונון דלא
 39 הני ביה, אפלי אל רבי קאמר: היוצר רואה יחד לבם, ומבין אל כל מעשיתם. **במשנה** על ששה דריש השלוחין יוצאין: על
 40 נסין מפני השנה, על אב מפני התענית, על אלול מפני ראש השנה, על תשרי מפני המועדות, על פסחי מפני תהיה,
 41 ועל אדר מפני תפורים. וכשהיה בית המקדש קיים – יוצאין אף על אידי מפני פסח קטן. **גמרא** ולפני נמי אתמוה ומבת,

הואיל והכפול בו הוציא – ביום שבעה עשר בתמוז נא ארבע חמשה דברים, כדכתיב בפרק בתרא הדינה (דף כ"א.) אבל חובין בית דפוקש תקיפה טובא. ועוד. לא דמי לט' באב דרזח אחת והוכפלה בו.

וז' תשעה בתמוז שבו הוכבעה העיר – היינו בראשונה אבל בשניה הוכבעה ביה, ומשם הכי עברין ביה תענית. ודף ברייתא מנחין בירושלמי, ורס"ה בה י"ז בתמוז. ואע"ג דכתיב בקרא: 'בתשעה לחדש' – ללולל העובנות ודו שם. ופליג אשירי דידן, ודוהה למזר דמתוך סדרתם טעו בחשבונם, ולא רצה הפוסק לשנות ממנו שהיו סבורים.

וז' תשעה באב שבו נשף – בפרק בתרא הדינה (דף כ"ט.) וני קראי אחרדי, ובסוף מלכים כתיב ונשף בשבעה, ובספר ירמיה כתיב: 'בעשור לחדש ויחורן וגו'. ומשני: דב' לחדש נבנסו ארבים להכיל ואכלו וטעו בו ושיבעו שמיני ותשיעי עד שפנה היום, לעתוהי ערב הוציאו בו האש ונשף עד שקעת החמה בעשור וירד רבי אליעזר ורחץ – מנתינו דעל כסליו מפני תוכה אל הוד ליה לאקשוי, ולעולם אל חשיב דרם, ואפילו הכי מדליקין טרח וזכר לנס.

ותיפוק

בתמוז שבו הוכבעה העיר, שצאמר פרביעי בתשעה לחדש ויחוק הרעב פער ולא היה לחם לעם הארץ ותבקע העיר, ואמאי קרי ליה "רביעי" – רביעי לחדשים. "זום החמישי" – זה התשעה באב, שבו נשף בית אלהינו. ואמאי קרי ליה "חמישי" – חמישי לחדשים. "זום השביעי" – זה שלשה בתשרי, שבו נהרג גדליה בן אחיזקם. ומי הרגו – ישמעאל בן נתניה הרגו, ולפניו ששקלה מיתמן של צדיקים בפריפת בית אלהינו. ואמאי קרי ליה "שביעי" – שביעי לחדשים. "זום העשירי" – זה עשרה במבט, שבו סמך מלך בבל על ירושלים, שצאמר "ויהי דבר ה' אלי בשנה השביעית בתדש העשירי בעשור לחדש לאמר. בן אדם קחב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלים". ואמאי קרי ליה "עשירי" – עשירי לחדשים. והלא היה ראוי זה לכתוב ראשון ולמה נכתב כאן – כדי להסדיר הדינים פתקנן. ואני איני אומר כן, אלא: "זום העשירי" – זה המשנה במבט שבו פאת שמועה לגולה שהופתה העיר, שצאמר "ויהי בשתי עשרה שנה בעשירי בחמשה לחדש לגלותנו פא אלי תפלים מירושלם לאמר הופתה העיר" ועשו יום שמועה ביום שרפה. ונראין דברי מדבריו, שאני אומר על ראשון ועל אחרון אחרון, והוא אומר על ראשון אחרון, ועל אחרון ראשון. אלא שהיו מונע לסדר הדינים, ואני מונה לסדר פורענותיהו, ועל רבינו חנני אמרי: במלה מגילת תענית, רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי אמרי: לא במלה מגילת תענית. רב ורבי חנני אמרי: פמלה מגילת תענית, הכי קאמר: במון שיש שלום – יהיו לששון ולשמחה, אין שלום – זום. והנה נמי פי חני רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי אמרי: לא במלה מגילת תענית, חני הוא דתלינוה רחמנא בבגין בית המקדש, אבל הנה – פרוקימי קיימי. כתיב רב הניחא: מעשה וגרו תענית פתענפא בלוי, וירד רבי אליעזר ורחץ, ורבי יהושע ויספר. ואמרו להם: צאו ותתענו על מה שהתעניתים! אמר רבי יוסף: שאני חנופה דאיבא מצוה. – אמר ליה אביי: ותיכטיל איהו, ותיבטל מצותהו! אלא אמר רבי יוסף: שאני חנופה דמפריסם ניפא. מותיב כן אחא בר הונא:

דאמר רב אחא בר ביזאנ' – ודכולו ימי תענית ניגרו בתמן הזה שבהם קיים. ומתניחין בתמן הזה קא מייר, מרתקנ: וכשמוקדש קיים בו, שיש שלום – שאין די היום תקיפה על ישראל. יהיו לששון ולשמחה – ליאסר בהספר ובתענית. יש צום שר – וזבה להתענות בות. וצו אין מתעני – ובין דרשות הוא – לא משהתקן שלוחים עליהו.

דאמר רב הונא בר ביזנא אמר רב שמעון הספדיא: דאמר רבתיב "פה אמר ה' צבאות זום הרביעי וזום החמישי וזום השביעי וזום העשירי ויהיו צבות והיה ד לששון ולשמחה". קרי ליה "זום" וקרי ליה "ששון ולשמחה", במון שיש שלום – יהיו לששון ולשמחה, אין שלום – זום. אמר רב פפא: הכי קאמר: במון שיש שלום – יהיו לששון ולשמחה, יש שקמו – זום, אין שקמו ואין שלום, רצו – מתעניו, רצו – אין מתעניו. אי הכי, תשעה פאב נמו! – אמר רב פפא: שאני תשעה פאב, הואיל והוכפלו בו ציות. דאמר מר: בתשעה פאב חרב הכות בראשונה ובשניה, ונלכדה בירר, ונחרשה העיר. תניא, אמר רבי שמעון: ארבעה דברים היה רבי עקיבא דורש, ואני אין דורש כמותו. "זום הרביעי" – זה התשעה

לחם לעם הארץ ותבקע העיר, ואמאי קרי ליה "רביעי" – רביעי לחדשים. "זום החמישי" – זה התשעה באב, שבו נשף בית אלהינו. ואמאי קרי ליה "חמישי" – חמישי לחדשים. "זום השביעי" – זה שלשה בתשרי, שבו נהרג גדליה בן אחיזקם. ומי הרגו – ישמעאל בן נתניה הרגו, ולפניו ששקלה מיתמן של צדיקים בפריפת בית אלהינו. ואמאי קרי ליה "שביעי" – שביעי לחדשים. "זום העשירי" – זה עשרה במבט, שבו סמך מלך בבל על ירושלים, שצאמר "ויהי דבר ה' אלי בשנה השביעית בתדש העשירי בעשור לחדש לאמר. בן אדם קחב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלים". ואמאי קרי ליה "עשירי" – עשירי לחדשים. והלא היה ראוי זה לכתוב ראשון ולמה נכתב כאן – כדי להסדיר הדינים פתקנן. ואני איני אומר כן, אלא: "זום העשירי" – זה המשנה במבט שבו פאת שמועה לגולה שהופתה העיר, שצאמר "ויהי בשתי עשרה שנה בעשירי בחמשה לחדש לגלותנו פא אלי תפלים מירושלם לאמר הופתה העיר" ועשו יום שמועה ביום שרפה. ונראין דברי מדבריו, שאני אומר על ראשון ועל אחרון אחרון, והוא אומר על ראשון אחרון, ועל אחרון ראשון. אלא שהיו מונע לסדר הדינים, ואני מונה לסדר פורענותיהו, ועל רבינו חנני אמרי: במלה מגילת תענית, רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי אמרי: לא במלה מגילת תענית. רב ורבי חנני אמרי: פמלה מגילת תענית, הכי קאמר: במון שיש שלום – יהיו לששון ולשמחה, אין שלום – זום. והנה נמי פי חני רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי אמרי: לא במלה מגילת תענית, חני הוא דתלינוה רחמנא בבגין בית המקדש, אבל הנה – פרוקימי קיימי. כתיב רב הניחא: מעשה וגרו תענית פתענפא בלוי, וירד רבי אליעזר ורחץ, ורבי יהושע ויספר. ואמרו להם: צאו ותתענו על מה שהתעניתים! אמר רבי יוסף: שאני חנופה דאיבא מצוה. – אמר ליה אביי: ותיכטיל איהו, ותיבטל מצותהו! אלא אמר רבי יוסף: שאני חנופה דמפריסם ניפא. מותיב כן אחא בר הונא:

בתלפת בתשרי במגילת אפרתא אין ששרייא, שגורה מלכות ון גורה שלא לתפור שם שמים על פיהם, ובשגורה מלכות השמונאי ונחום התקינו שיהיו מופרזין שם שמים אפילו בשמורות. וקד היו פותבים: בשנת קד וקד לוחמין פתו גדול לאל עליון. ובששמונה חמשים פדבר אמרו: למחר זה פורע את חובו ונמצא שקמו מוטל באשפה, ובשלוש. ואותו היום עשאוהו יום טוב. ואי סלקא דעתך במלה מגילת תענית – קמייחא בגול, אחרניתא מוספין! – הךא במאי עסקינן – במון שפית המקדש קיים.

ראש השנה. ארבעה - פרק ראשון דף ט עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזילץ)" קפסו רש"י תוספת

1 ותיפוק ליה ביה - אי בית המקדש הזה קיים - בלאו הכי הוי יום טוב דהיינו עום גזילה.
2 וקריא רחמנא מעומדי טובים בזמן הבית. לא נצרכי - והא דחזר קבעה במגילת תענית
3 על דבר זה, אלא לאסור אתמול גם הוא בתענית. כדאמרין לקמיה דהימים האלה
4 התובים במגילת. והם לפניהם לאסורין אסורין. ראש חודש - מעמד דאורייתא.
5 ודאורייתא לא כפי חזקו - לאסור לפניו
6 ולאחריו. אבל מי מגילת תענית דרבנן, ועריכין
7 חזקו. כי הויב' דלא ליתו להתענות ביט עומדי.
8 יום שלפני ב' - והוא לא דאורייתא אלא
9 ובעי חזקו. בעשרין ותמיני ביה - באור קאי,
10 יעטוב לנתן. דלא יעידון פן אורייתא - כאלא
11 יעטובו לענת עומד פן החרדה. הפנינו - בעסק
12 בשוקים וברבנות כדו שישמעו השרים וירחמו
13 עליכם. אי שמים - כלומר למען הקפיד. ויבי'
14 מאיר בתר חזקו - כינה חזרת. דהא בימי
15 רבן יוחנן בן זכאי רבינו רביה. ור' אלעזר
16 תלמידו היה. ור' עקיבא תלמידו של ר' אלעזר.
17 כדאמרין בשלהי יארבע מיתות' (סנהדרין דף
18 סח.א) ור' מאיר תלמידו של ריע. כדאמר
19 בפרק קמא דעירובין (דף ג.א.) כל מקום שאהא
20 מוצא משום ר' ישעאל אמר תלמיד אחר לפני
21 ר' עקיבא אלא אלא ר' מאיר. דהני ב' - ר'
22 יהודה בן שמעון תלמידו של ר' מאיר. היה. כלי
23 וזכית שקבוי - ששטמא, ונקבן לתרוץ
24 שטמא. אבר - שפרת. לסתם את הנקב
25 יהיה בן שמעון שפאם - לומר שטמא
26 ישנה. ואפי' שלא נגעו שום שטמאה. ואפי'
27 שאין כלי וזכית חזקין לטמאין ישנה. כדאמר
28 בכל דרשב' (דף טו.א.) שלא גזר חרות מנחה
29 ישנה אלא בכלי מחבת - הני נמי, והוא
30 והאבר מעמיד. כלל מחבת דמו. דהכל הולך
31 כהר המעיד.
32 רחבמים

1 ותיפוק ליה דיהוה ליה יום שנהרג בו גזילה בן
2 אוחקים! - אומר רב לא נצרכי אלא לאסור את
3 שלפניו. - שלפניו נמי, תפוק ליה דיהוה ליה
4 יום שלאחר ראש חדש - ראש חדש דאורייתא,
5 דאורייתא לא כפי חזקו. דתניא: הנימים האלה
6 הפתויים במגילת תענית - אסורין בין לנתנים
7 לאחריהם, שבחות וימים טובים, הם - אסורים,
8 לפניהם ולאחריהם - מותרין. מה הפרש בין זה לזה?
9 הללו דברי תורה, ואין דברי תורה עריכין חזקו.
10 הללו דברי סופרים - ודברי סופרים עריכין חזקו.
11 ותיפוק ליה דיהוה ליה יום שלפני יום שנהרג
12 בו גזילה בן אוחקים! - אומר רבי אשי: גזילה
13 בן אוחקים דברי קבלה הוא, ודברי קבלה פרימי
14 תורה דמו. תובי רב טובי פד מהתנה: בנשים
15 ותמיני ביה אתם בשורתא שבתא והתרא' דלא
16 יעידון מאורייתא. שגורה הפלכות גזרה שלא יעסקו
17 בתורה, ושלא ימולו את בניהם, וישאלו שבתות.
18 מה עשה יהודה בן שמעון ודבריו? הלא ונגלו עצה
19 ממטריניתא אחת שקבל גזרין רובו מציון אצלך.
20 אמרה להם: בואו ותפנינו בלילה. הלא ותפנינו
21 בלילה אמרו: אי שמים! לא אוחקים אנחנו, ולא
22 בני אב אהרן אנחנו, ולא בני אם אחת אנחנו?
23 מה גשתינו מכל אומה ולשון שאתם גזרין עלינו גזרות קשות! ובטולם. ואתו היום
24 עשאוהו יום טוב. ואי סלקא דעתך פטלה מגילת תענית, קמיתא בטול, אהרניתא
25 מוסיפין? וכי תימא קמא נמי בזמן שביית המקדש קיים - והא יהודה בן שמעון
26 תלמידו של רבי מאיר, ורבי מאיר פתר הכי הוה. דהני: פלי וזכית שניקבו והפרי'
27 לתרין אבר, אבר רבן שמעון בן גמליאל: יהודה בן שמעון מנמא משום רבי מאיר,
28 והכומים

1 תענית כיצד' (תענית דף ת.א.) פריך: עשרים ונשה, נמי, מאי איידי דזה ליה יומא מקמי דאתוקם תמידא. ותיפוק ליה דיהוה ליה יומא
2 תמידא - זה היה בזמן שביית המקדש קיים, ועבדא דערשים ותמיני היה בעיר ר' יהודה בן שמעון תלמידו של ר' מאיר י"ל. דמי, רבי
3 כיון דבימי היה שלא לערוך. 'אהררה' בן שמעון טמא וכו' והכומים מותרין - תימה: אנאי מותרין? לכל הפחות לטמא משום כלי
4 טוב (שם) ופי' כנסתא דלענין טמאה ישנה לפני, יהודה בן שמעון שטמא. ואפי' שכלי זכוכית אין חזרין לטמאין דשבתי
5 כדאמרין בפרק דרשב' (שם טו.א.) שלא גזר חרות טמאה ישנה אלא בכלי מחבת. הני נמי, והוא והאבר מעמיד - בכלי מחבת דמו, דהכל הולך
6 כהר המעיד. ופי' כנסתא דלענין טמאה ישנה לפני, יהודה בן שמעון שטמא. ואפי' שכלי זכוכית אין חזרין לטמאין דשבתי
7 דמשמע מותרין לגמרי. ורבינו שמואל פירש דהיינו הוא אי השפת אבר חשיב סתמא מעלייתא. או לא. ובפי' דרשב' (שם) כתוב: ר' מאיר היה. דאמר: הכל הולך אדר המעיד. גריס רבינו
8 שמואל: ר' מאיר היה, ותו לא. ולא רסנין הכל הולך אדר המעיד. ולא יתכן, כדמוכח בסוף תוספתא דבבלי. דתניא: כוס של אבן שנקב ותסיף לתוכו אבר, ר' יוסי משום ר' יוחנן בן גורן
9 אומר: טמא משום כלי זכוכית. רבי שמעון בן גמליאל אומר: יחרדו בן שמעון היה מטמא משום ר' מאיר. משמע כדאי כלשון אחרון שקבוסתו, ורבנן היינו ר' יוחנן בן גורן, ולא לגמרי
10 מותרין. אין נמי, רובא דרבא אית ליה בכלי אבן ברמי, דמשמא כלין דטמאה חזקי. והא ולא מחבתו כלין זכוכית - משום כלי מחבת כמו בכלי אבן משום ר' יוסי משום ר' יוחנן בן גורן. וקמא
11 אטמאה כלי מחבת. אבל כל זכוכית שיש לה טמאה בטמא - לא רע לשמועין טמאין. ורביא פי': דהכומים מותרין לגמרי, משום כלי זכוכית כלי חסד דמי. כדאמרין פ' ס' דרשב' (דף
12 טו.א.) ותניא בתוספתא דבבלי (בבב) בפרק שני: דהכל חסד שטורי שעה אחת - אין לו טמאה לעולם. ולא יתכן נמי פירוש זה, כדמוכח בסוף תוספתא ולא לגמרי מותרין. כדפרשית, ופי'
13 ועד: אי כמא ליה דרשב' דרמי משה הולך אדר המעיד? ולמא משום דלית ליה דהיא כרמי. ואפי' נתמם בפתא היה מטמא. וברדייתא לפני עליה בתוספתא בפרק ד' מנח' ועד: ורבינו
14 ורבינו רבן לא אמרין קא סברא אלא בחזקת חרס פשיהו מן החבית, ויש בה כשיער, ונקבה וסתמה בופת, ולא בכל שלם שנקב וסתמו, כמו דעפירש' (בתוספתא) דפרק ב' דבבלי.
15 ועד: דהא לא קיימא שכתבא היה ב' דרשב' (טו.א.) דמסקינן: והואיל ועברו של לרם תקנה - בכלי מחבת דמו.

1 תוספתא ליה דיהוה ליה יום טוב דהיינו עום גזילה.
2 וקריא רחמנא מעומדי טובים בזמן הבית. לא נצרכי - והא דחזר קבעה במגילת תענית
3 על דבר זה, אלא לאסור אתמול גם הוא בתענית. כדאמרין לקמיה דהימים האלה
4 התובים במגילת. והם לפניהם לאסורין אסורין. ראש חודש - מעמד דאורייתא.
5 ודאורייתא לא כפי חזקו - לאסור לפניו
6 ולאחריו. אבל מי מגילת תענית דרבנן, ועריכין
7 חזקו. כי הויב' דלא ליתו להתענות ביט עומדי.
8 יום שלפני ב' - והוא לא דאורייתא אלא
9 ובעי חזקו. בעשרין ותמיני ביה - באור קאי,
10 יעטוב לנתן. דלא יעידון פן אורייתא - כאלא
11 יעטובו לענת עומד פן החרדה. הפנינו - בעסק
12 בשוקים וברבנות כדו שישמעו השרים וירחמו
13 עליכם. אי שמים - כלומר למען הקפיד. ויבי'
14 מאיר בתר חזקו - כינה חזרת. דהא בימי
15 רבן יוחנן בן זכאי רבינו רביה. ור' אלעזר
16 תלמידו היה. ור' עקיבא תלמידו של ר' אלעזר.
17 כדאמרין בשלהי יארבע מיתות' (סנהדרין דף
18 סח.א) ור' מאיר תלמידו של ריע. כדאמר
19 בפרק קמא דעירובין (דף ג.א.) כל מקום שאהא
20 מוצא משום ר' ישעאל אמר תלמיד אחר לפני
21 ר' עקיבא אלא ר' מאיר. דהני ב' - ר'
22 יהודה בן שמעון תלמידו של ר' מאיר. היה. כלי
23 וזכית שקבוי - ששטמא, ונקבן לתרוץ
24 שטמא. אבר - שפרת. לסתם את הנקב
25 יהיה בן שמעון שפאם - לומר שטמא
26 ישנה. ואפי' שלא נגעו שום שטמאה. ואפי'
27 שאין כלי וזכית חזקין לטמאין ישנה. כדאמר
28 בכל דרשב' (דף טו.א.) שלא גזר חרות מנחה
29 ישנה אלא בכלי מחבת - הני נמי, והוא
30 והאבר מעמיד. כלל מחבת דמו. דהכל הולך
31 כהר המעיד.
32 רחבמים

1 **מימות** עזרא ואיך לא מצינו אלול מעשר - משמע דמיני עזרא היה מעשר. וספק קצת
2 לרבי, רבתיב (נמיהו ז') יזעג חודש השביעי וגו' ובתיב (שם ז') יביא עזרא
3 הבתן את החודש ובתיב (שם) יביא עזרא חודש השביעי ובתיב (שם) יביא עזרא
4 ביה (שם) יזעג קדש ובתיב (שם) יזעג חודש השביעי ובתיב (שם) יזעג חודש השביעי
5 והוליו אם עזרא הסופר והלשבל אל רבי
6 התורה. משמע, שעשו שני ימים טובים של ריה.

7 וקרי ליה "שני" למילתיה. ובתיב (שם) יזעג חודש השביעי ובתיב (שם) יזעג חודש השביעי
8 עזרים וארבעה ימים טובים נאספו כל ישראל בצום
9 ובשקט וגו' משמע, לפי שאם היה מוצאי סוכות
10 א"כ ידעו רעברוהו ועשו סוכות טובו ב"ו -
11 א"כ ידעו ריה וידעו חו - וסוכות - דרי כ"ט, ויום כ"ג
12 מוצאי סוכות, ואז רמז רשקתה לעניניהו
13 משום מחרת י"ט, משום כן המניתי עד כ"ו -
14 רמזו לא היו נוהגין בו. ועוד: שריר דבר שבכבוד
15 היה. אלא ש"מ ועברוהו לאלול.
16 **ואל** יתקלקלו כולוהו עמוהו - למאן דאמי
17 לקמן (דף כ"א) שמעברין משום יריקא -
18 נהא. דשיך אבולוהו. אבל למאן דאמי משום
19 מתאי - קשיא, ולכאן לקולא אלא מוהב
20 לחודיה. ועוד: כיון דרדיע קביעת אלול - ונאמי
21 תתקלקל ריה את ידיע הדתרה כפמי אריו: אבולוהו
22 רמזו משום אריו קאמר ריה איצטרך מעברין
23 ליה. אלא כיון דמונן ריה ראו עדים הלכתי
24 ביום שלשים, ואין מקדישין עד יום י"א משום
25 דרמזו לקדש עזרא ויהיה. ופריך: הוא מקלקל
26 ריה. שיעשו שני ימים מספקו ומעני: מוט
27 תתקלקל ריה ואל יתקלקלו כל המועדות - וידיכ
28 וסוכות ושמיני עצרת אם יעשו ע"פ איתם תהדים
29 לא על פי ריהיה.
30 **מתני** לא כר - ואית: ולתנא דידן, כיון דא
31 נפק על ארד השני הדין
32 שנתעברה השנה: בשלמא אם עיברה קודם ארד
33 "ובלוי לרדעים ע"י שלוח ארד, אבל אם
34 עברה אחר כך הדין ידעין דהא מעברין השנה
35 כל ארד, ולכל הפחות עד פורים י"ז: כיון
36 ולרדעים יוצאין על נסן - ממילא ידע, שביעי
37 ר"ח ואלו שלוח יוצאין - איכ הנהיה מעוברת.
38 **דמ** סבר כל המצות תועבות הראשון תועבות
39 בשני וסבר סמך אין נהגות - ותעבידהו
40 מפרש מקיא בפ"ק מגילה (דף ט"ב) וברוב
41 ספרים הירוסא אבולוהו. דמי סבר כל המצות
42 נהגות בשני תועבות בראשון, וסמך סבר: אין
43 נהגות בו, ובפיק דמעלה (שם) כתיב כן בכל
44 הספרים וב"י פולגות דרבנן ורבי אלעזר ב"ר יחי
45 הרשב"ג ויש לישב שתי הגירסות.

46 **אדר** אסמון ניסין לעולם חסר - תימה: איכ
47 אמאי יוצאין על נסן משום הפסחי ומתח
48 לבסוף מסקנין וחובתא. ואף על פי כן אנו נוהגין
49 כן. דרשא בימיהו, שהיו מקדישם על פי ריהיה.
50 למצות ראשון, דהוא חדש העיבור ומתח
51 על השנה. אף על גב דאמרינן שנה מתעבת
52 בסופה. ורשב"ג דמעלה איכא פולגות.
53 דקאמרינן ורשב"ג: עקבא אשכח תרין איורי,
54 כדרא כתיב ושפר באנפי ובאנפי חבירי מוסיפין על שוא דרז יומין, וכדאי תלמיז יומין - אדר הראשון תוספת.
55 מ"ד ירח יומין - אדר השני תוספת. ולבסוף דרז, דקסבר רצו - שלשים, רצו - י"ד.

1 והכפסו פתחין - דעיקרו כלי זכוכית הוא, ולא אולי בחר העמית. ע"כ כלי זכוכית
2 חתרוני עשיקבו חסיליו לתוכן אבן. יחודה בן שמוע ממנאן מונמא כלי מנחות דארייתא
3 אמ נגע ברוך מונמא, דרבא דה"ק אדר המעשר. ורבמיס מטורדי מונמא כלי מנחות
4 דארייתא. אלא משום טומא כלי זכוכית דרבנן. שאין כלי מנחות טמאין דארייתא
5 כלי המנחין בפרשה (מנחה ב"ב)

6 **והקמים** כמתהוין. - **תנא** היא. **דתניא**: **הימים האלו**
7 **הנהובין** כמגילת העניות, בין בזמן שביבת המוקדש
8 **קיים**, בין בזמן שאין בית המוקדש קיים - **אסורין**,
9 **דבר רבי מאיר**. **רבי יוסי אומר**: **בזמן שביבת המוקדש**
10 **קיים** - **אסורין**, **מפני ששמחה היא להם**. **אין בית**
11 **המוקדש קיים** - **מתהוין**, **מפני שאכלו הוא להם**.
12 **והלקחא: בליל, והלקחא - לא** **במילה קשיא** **הלקחא**
13 **אחלקתא! לא קשיא**; **כאן - בהנקה ופורים**, **כאן -**
14 **בשאר יומי**. **"על אלול מפני ראש השנה ועל תשי"**
15 **מפני תקנת המועדות**: **בין דנקין להו אפילו -**
16 **אחשורי למה להו? וכי תימא: דלמא עברתה לאלול**
17 **ונדא ואיך לא מצינו אלול מעוברו? לא מצינו -**
18 **הא איצטרך, לא איצטרך - מעברין ליה. הא**
19 **מקלקל ראש השנה! מוכב** **מקלקל ראש השנה,**
20 **ולא יתקלקלו פלוהו מועדות. דיקא נמי, דקתני: על**
21 **תשי מפני תקנת המועדות. שמע מינה, ועל כפלו**
22 **מפני הנהגתו, ועל אדר מפני הפורים**". **ואילו נתעברה**
23 **השנה יוצאין אף על אדר שני מפני הפורים - לא**
24 **קתני מתניתין דלא פרבי. דתניא, רבי אומר: אם**
25 **נתעברה השנה - יוצאין אף על אדר השני, מפני**
26 **הנהגתו בשני - נהגות בראשון, וסמך: כל מצות**
27 **הנהגות בשני אין נהגות בראשון. - לא דכילי**
28 **עלמא: מצות הנהגות בשני - אין נהגות בראשון.**
29 **והכא מעיבור שנה קמיפליגי. דתניא: כפה עיבור**
30 **שנה - שלשים יום. רבן שמעון בן גמליאל אומר:**
31 **אמר רבי פפא: מאן דאמר חדש רצה - חדש רצה**
32 **שלשים. העי רבי הושע בן לוי משום אהלא**
33 **קדישא דירושלים על שני אדרים, שמקדישין אותה**
34 **ביום עיבוריה. למימרא: דחסרין עברין, מלאין לא**
35 **עברין? לאפוקי מדדרש רב נחמן בר הסדא: העיד**
36 **רבי סימא משום חגי וכוהו ומלאכי על שני אדרים, שאם רצו לעשותן שניהו מלאין - עושין,**
37 **שניהו חסרין - עושין, אחד מלא ואחד חסר - עושין, וכך היו נוהגין בפולגה. ומשום רבינו**
38 **אמר: העולם אחד מלא ואחד חסר, עד שיתדע לך שהוקדש ראש חדש בזמנו. שלחו ליה**
39 **למר עוקבא: אדר הסמוך לניסן - לעולם חסר. מתיב רב נחמן: על שני חדשים מתללין את**
40 **השבת - על נסן ועל תשי. אי אפרת בשלמא זמני מלא ומני חסר - משום הכי מתללין,**
41 **אלא**

42 **מא**

ראש השנה. ארבעה – פרק ראשון דף כ עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קצא רש"י תוספות

1 אלא אי אפרת לעולם חסר - ואי נמי לא אתו עדים מקדשן ליה. האינא - למה לן
2 לחלול? על פרעין, רבנן (שמות יב) 'חדוש הזה לכם ראש חדשים' -
3 כזה ראה וקדש. איבא דאמר בו' - קא סלקא רעמיה חילול משום מצוה לקדש
4 הרהיקה הוא, משום יבוי מחללין - שאם לא יחללו נמצא שיתקדש החדש בלא עדים.

5 אלא אי אפרת רבנן ומנין חסר - מבדו
6 בבד' תולא, ובמנין לקמן (דף ה'הא.) 'אתם'
7 - אפילו מודים. אמאי מחללין - לחלקו בד' -
8 שמתונו עדין עם שלשים ואחד, שלא לחלל עליו
9 את השבת, וילכו ועידו למחר, וקודשו על
10 פיהם. נקבירה האינא - מיזם ל' הו' יעבור את
11 אורי. אי דאקלעו יום שלשים בשבת - והאו בו
12 את הלכנה. ה"ל - דומברתי ולא מחללין. תבא
13 - דקתיני מחללין - בנזק דאקלעו יום שלשים
14 ואחד בשבת, ולא נראה החדש אתמול אלא
15 היום. ואי נמי לא אולי - מקדשי ליה ביד נתן
16 האינא. דאין לך חדש יותר על שלשים,
17 ומקדשי על שלא על פי עדים. הלכך מחללין
18 לקדש על הרהיקה. מפני תבתי קרבן - וסופי
19 רית. שקיבשו במונן. ניזן ותרשי נמי מישום
20 הפסוח לקדש על התיא - דהוי חילול שבת
21 דידהו, אלא שיהו המועדות במונן לפי תולדות
22 הלכנה. אלא אי אפרת לעולם חסר אמאי
23 מחללין - בלא וידהו נמי האינא מקדשין
24 ליה. דיעי תבתיי בבלאי - כלומר נתת לן
25 לחבר טובה שעשין עמום בני ארץ ישראל.
26 שעברו את אלול, משום יקרא - להפריד שבת
27 ויום טוב וזה חזק, כדי שלא יבמשו ידוק
28 הצבאלת כשהן באות שבת שאחר יום א' בשבת
29 שאחר שבת. משום תריא - להפריד שבת ויום
30 הפריים וזה מזה, שלא יסרח מת שמות באחד
31 מן השתא ראשון, ולא יקבר ולא יחלל
32 למחר. אמאי בנייהו - תרוויחו איננהו. יום
33 הפריים שחל להיות ארץ שבת - אם לא
34 יעברוהו. מ"ד משום תריא מקבירין - דהוינן
35 ליום הפריים ליום שני בשבת. איית' ביה ל' -
36 לירקות. לאורחא - למנצאי יום הפריים.
37 לאורחא ברה יסיתי - ואין צורך לקטע ע"ש.
38 הלכך בן מעברינן, אפשי ענקפי - דאמר נזן
39 (ביצה דף ה'א) מת ביית ראשון - יתנסקו בו
40 ענקפי. תבימי' - שרום בחמין, וחרוחת
41 לקדמותן, לדיחן תביל לן עלמא - מא בני כבל
42 חם לנו השלום, ויש לנו הכל. לפי שבכל עמוקה
43 היא, ואנח ארץ הרים ונבעת באי, ואין שותל
44 בה ארץ. ואין נמי ארץ ישראל צריכין לעבר
45 משום תריא ומשום יקרא. אלא בשבילנו. אי
46 - וכו' מעברינן חדש לצורך? בשם שמעקפי את
47 השנה לצורך - מפני האבכי והתקופה ופירוח
48 האילן, כדאיתא בפרק קמח' מותרין ר'ו
49 יא.ג. כה ראה וקדש - כיון שתיאר קדש בו
50 יום. לעברו - ליעשות את חסר מלא לצורך -

51 ביה. לקדשו - כיון שלשים הלכנה לא נראה, ואי יומתו עד יום מחר יתא שבת ויהיה סמוכין - אין מקדשין לצורך. וה"ל יכול בשם שמעקפי לצורך כך מקדשין לצורך ת"ל
52 כזה ראה וקדש - ראה תחלה ואח"כ קדש. אבל כשאתה מעבר - ראה וקדש הוא. מאימין על התניין על החדש שנראה במונן - ביום שלשים שחידשו בשביל לעברו. ואין מאימין
53 על שום שלשים על העירם שלא ארזוהו, ואין צריכין לקדשו היום, כדי להפריד שבת מיום הפריים. אינאר 'ארני' ועידו שקי. היה מלפניו מאימין ב' - אם אנו צריכין לשעות
54 חסר. בניזן ותישי - ושמעורת הלוחין נתן - מקדשין לצורך. בשאר ידיו אל - ואם האמרו מה מחר לנו בשאר הדינים לחסר ולעבר? כגון אותה שמינו בבמסות רעובין (דף ט.ג.)
55 אין פוחזין מארבעה חדשים המעוברין בשנה לא נראה לעבר יותר על שמונה. והם מפרשין הטעם. ואם עיבור שמונה, ובה לא נראית בוים שלשים - נמצא שאנו צריכין לאיים
56 עליהן לומר 'דארינ' בשביל לקדש. הא דמי רב - שאן מעברין ולא מקדשין לצורך. אחריים היא - דאמרו לעולם כל החדשים אחד מלא ואחד חסר. כסדר מוצל הלכנה שמתחדשת
57 לעולם חסר כדי מיזם מוצהה. וחק ממשית ותשעה לשני חדשים. איבעי ימים - אם נקבע כעשי באחד בשבת יתא לשנה הבאה בתמישי בשבת. שזח חשבון שנים עשר חדש אחד
58 מלא ואחד חסר עולה לשני ימים. ושלש מאות וחמשים בולם סובינן. נמצא נדחה לחלן ארבעה ימים. ואם היתה נשנה מעברת' ח' - שמוסיפין עליה חדש חסר, שדחה לן מן
59 שובעים שלמים יום אחד.

1 מאי סיבתא (עברין) - שמעברין אלול, דמוטב שלא יעברו. כדי שלא יהא תרי זמין
2 מספק.

3 ב'ן מלפניה בין לאחריה - רבינו חם לא גרס מלפניה. דאם לא ראש השנה וסוכות מלפניה
4 - חיפוק ילל משום מתיא. ודקלעו יום הפריים באחד בשבת.

5 שלח לך רבי יהודה נשיאה לרבי אמי - אין זה
6 רבי יהודה נשיאה שחידו השמין בפרק
7 'אין מעמידין' ע"ז דף ל"א ט"ס) שהיה בימי רב
8 ושמואל. וההוא בנו של ר"ג בן רבי יהודה
9 ונשיא, והוא דבאבא - תלמידו של ר' יוחנן, דהוה
10 כיקף לרב ושמואל.

11 דא בניסן ובתשרי - פי בקמטרת. שדמועות
12 תלוין בתן מקדשין למחר, בשאר ידיו -
13 לא ידעו אפכא.

14 ואם היתה שנה מעוברת חמשה - בערבין ודף
15 (דף ט"ה) פירק דהא איבא וימא תלתיין ספין
16 משום דכל שנה עורפת ארבעה ימים שמונה
17 שעות תעמי' חלקים, ואותן חלקים מצטרפין ליום
18 שלם לטק שלשים שנתו ומשני משום דלתייה
19 בכל שנה - לא לחשיב.

צריך
1 - אפרת דמצינו לקדש על התיא. אי אפרת בשלמא ומנין מלא ומנין חסר -
2 משום הכי מחללין, אלא אי אפרת לעולם חסר - אמאי מחללין? תיובתא. פי אהא
3 עולא אמר: עבריה ללול. אמר עולא: רבי אהא בר גינאי אמר: משום מתיא. מאי
4 בנייהו? - איבא בנייהו יום הפריים שחל להיות אחר השבת. מאן דאמר משום מתיא -
5 מעברינן. ומאן דאמר משום יקרא, לאיתמ' קא בעי להו - לאורחא, לאורחא כרה ומייתי.
6 ולמאן דאמר משום יקרא, לעבריה משום מתיא! - אלא איבא בנייהו יום טוב הפסוק
7 לשבת בין מלפניה בין מלאחריה; מאן דאמר משום יקרא - מעברינן, ומאן דאמר משום
8 מתיא - אפשר בעממי. ולמאן דאמר משום מתיא לעבריה משום יקרא! - אפשר בהמימי.
9 אי הכי, מאי שניא לדידן? אפילו לדידן נמי! - לדידן תביל לן עלמא. לדידן - לא
10 תביל להו עלמא. איני? והתני רבה בר רב הונא: "כול בשם שמעקפי את השנה לצורך
11 קדש מעברינן את השנה לצורך? תלמוד לומר "החדש הזה לכם ראש חדשים" - כנה
12 יקדשו. אמר רבא: לא קשיא; פאן - לעברו, פאן - לקדשו. והכי קאמר: "כול בשם
13 שמעקפי את השנה ואת החדש לצורך - קד מקדשין את החדש לצורך? תלמוד לומר
14 "החדש הזה לכם" - כנה ראה וקדש. וכי הא דאמר רבי יהושע פן לוי: מאימין על העדים
15 על החדש שגראה במוננו לעברו, ואין מאימין על העדים על החדש שלא נראה במוננו
16 לקדשו. איני? והא שלח ליה רבי יהודה נשיאה לרבי אמי: הווי ידעין שכל ימיו של רבי
17 יוחנן הוה מלמדני: מאימין על העדים על החדש שלא נראה במוננו לקדשו, אף על פי
18 שלא ארזוהו - יאמרן "דאינו" - אמר אביי: לא קשיא; הא - בניזן ואחרי, הא - בשאר
19 ידיו. רבא אמר: הא דמי רבך בר רבא - שמואל - אחריים היא, דתינא, אחריים היא: אין בין
20 עצרת לעצרת ואין בין ראש השנה לראש השנה אלא ארבעה ימים בלבד, ואם היתה שנה
21 מעוברת - חמשה. רב דימי מנדרעדא מתני אפכא: מאימין על העדים על החדש שלא
22 נראה במוננו לקדשו, ואין מאימין על העדים על החדש שגראה במוננו לעברו. מאי מעמא?
23 האי

הא
10

ראש השנה. ארבעה - פרק ראשון דף כא עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) קצצה רש"י תוספות

1 לוי אקלע בבבל בחורס בתשרי - אחד עשר החדש לבנו בבל ועשירי לבנו אבן ישראל,
2 דבריה לאלול, מתוך החתום. בא. דהא יודח הוד. א"י. ביהדיכ של בני בבל בא סמוך
3 לחשבתי, דהא היה ערב יודיכ לבני א"י. ואמרו לה! אסודיך כל, כלומר נאסר לאלול גם עתה,
4 יודיחך הוא. אמר להם: לא שטעני מפי ב"ד 'מקדשי', שיצא ביום ל' של אלול סמוך
5 לחשבתי, שלא היה שדות ביום לבנו לבל ולקבל
6 ערותך, ורע שכל יודקושה ועד מחרת שני דף ה"א.
7 אבל לא המתוך עד למחר שישמעו שקישהוה,
8 ואן מעידין עד שישמעו מביד 'מקדשי' בולקמן
9 (ע"ב) א"ע שידוע שלמדך יקדשוה. ואח:
10 והאי יניחם לאלול ויש כאן דרא איסור ברת
11 דאורייתא: ור"ל: הנתן לקמן בפרק שני דף ה"א.
12 (ושם) "אמר יקריא אתם א"מ קריא קיש" - בין במנן
13 בין שלא במנן. ואמרין בגמ': אתם - אפי'
14 שנגנים, אתם - אפי' מודים ואפי' מועדין, אתה
15 דאמרין בפרק 'צדק תהי' ו'תולין דף ק"ב, ושם)
16 בני שגן ביהדיכ פטור גזירהוה, ויהדיכ הדיתי
17 שחא שבחא הוד, ולא אמרין אתם אפילו מודין
18 העם הדיקע לום החדש בטונן. ומפני הגזרה לא
19 חשבו ביהדיכ בעשירי, ועשאוהו ביום השבת של
20 שבתה, ואן יודיכ אלא בעשרה בתשרי. אבל
21 דבא - דלם היה עשירי. ולא ידע נמי להחיות
22 דפ"ק בתורתך (דף י"ב ט"ש) שבקש חזקה
23 דרמיס על עצמה, דכתיב: "כי אבלו הפסח בלא
24 כבתו" - ומופש שעבור השנה ביום ל' של
25 חודש, ואחרי, וואלו ארזא לקובע שני ולא
26 אמרין 'אתם' אפי' שנגנים ב' - משום דלא שייך
27 אלא בגזר ז' או יום ל' כשאקובעין באחד מתוך
28 ר"ח לחסור או לעברו שכל כדון. אל על פי ערות
29 שקי.

30 ב' חיות דמשבת תקופת טבת עד שיתר בניסן -
31 שתקופת ניסן נפתלת ביום ט"ו וקיימאן לן
32 (בתנודין ד' י"א) ל' יום תקופת מתחיל, ומצאת
33 תקופת טבת מושבת עד שיתר ולא שיתר בכלל
34 - עברה לחודא שחא משום דכתיב: "שומר את
35 חוש האביב" - אביב על תקופת שבת
36 ניסן, ומיזם יד ואיך ישנה היא. ואילו היתה
37 תקופת ניסן נפתלת ביום ט"ו - לא הויתו צריכין
38 לעבר השנה, אלא נעבר אור, ונודע ניסן ל' יום
39 אחד, ותפול התקופה ביד. כ"י פי בקונטרס
40 (והחם בסנהדרין דף ר"ג) בתקופת תשרי איירי דפלגי החם א' בעין בלתי אסיף בתקופה
41 חדשה או מקמתו ועשעתין דהבא אתיא כאחרים, דאמרין דהם אחרים בתקופת ניסן (וחו'
42 קיימי, ומייתי דרשה דהבא. וקשיא לפירוש דהבא: דבפ' 'זוה בורקין' (שם דף מ"א.) משמע
43 דיום ט"ו של חוש היו מן החודש, דקאמר: עד מתי מברכין על החודש' נתרעד אמרי: עד י"ו,
44 לכך צריך לפרש דהבא קאמר עד דמשבת שיתר - אפילו ע"י עיבור אור. א"י: ומשבת עד
45 שיתר, ושיחסר בכלל. היינו נבון ונבלח תקופת ניסן בשבת, דכי מעברת בני לארד תרי
46 דהא נפתלת בשבת, ואן כאן אביב כלל בחוש ניסן, ואן להקשות: דלעבריה לארד
47 (ולשכ"א) הדנתן בפרק 'אין נערבין' (ערכין ד' ת"ב ט"ש) אין פוחזין ידו חודשים מעוברין
48 בשנה ולא יותר מן, ומפרש בגמ' (שם דף ט"ז) דלא נראה לעבר יתר על שנתה, ומוקי לה
49 בשנה מעוברת, אבל בפשטה - יתר על שבעה.
50 **עברה** להחיא את ולא חוש לה - חמשה: נופתא בפיך סנהדרין דף י"א. שם על ג'
51 סועין מעברין שנתה על האביב, ועל תריית האילן, ועל תקופתו. ועל שנים מתוך -
52 מעברין, על אחד - אין מעברין, ורשב"ג דאמר דהם על התקופה - אביעין לך: על התקופה
53 שנתון, או דילמא מעברין? וקיימא בתנודין ור"ל: דהם בתקופת תשרי איירי, אבל הבא
54 בתקופת ניסן - דעליה לבדא מעברין, וצריך טעם, ביה דמקרא קא דרשי - אבל הבא מאי
55 שנא.

1 תרי ירוי חסרי קלא אית לוו - רטבת חיסור טובה נפשך בסדר הלכנה באחד מלא ואחד
2 חסר, ואל איתא אהדרוהו לשבעט - כבר יצא הקול לפני הפסח ובא אלעזר, אף למקום
3 שאין שלוחו ביד של ניסן מועדין, וכן בתשרי. ואן חסור תמוז ובא, שרדי תמוז ממיד חסר.
4 כסם בתשילא דבבלי - אבלו דלם למעדינם יודיכ שבאי, שהרי ביד עיברו את
5 החודש! והוי מבעיה. אבדר - ותקבל עליו
6 ולא נאכל לא שבעתי מפי ב"ד מקדש - לא
7 איעד לכם. דאמרין לקמן בפרקין (ע"ב) על טולן
8 שלוחים ויצאים מבערב, כון אן לא קדשוהו
9 הוא. אבל על ניסן ותשרי, א"ע' שידעין
10 שקדשוהו למחר ביום ל"א. שהרי אין ר"ה
11 נדחה לשלוחים וטעם - אפי' אן רצאן על
12 שישמעו מפי ב"ד 'מקדשי'. ואני לא שמעתי
13 מפי ב"ד, ולא הייתי ממוקם שישבו סנהדרין
14 שם. דמפיו שלוחי ניסן - שביד שחולין לגולה
15 לדודיעי זים שקדשוהו, וכל מה שזמן יביול
16 לילך - הם הולכין עד הפסח, וכן בתשרי עד
17 סוכות, דחין משבתות וימים טובים שלא ניתו
18 להלל השלוחים (לקמן דף ע"ב). על
19 קריאתם אחד מחלל, ואי אתה מחלל על
20 קיוםם. לפיכך שלוחי ניסן מועדין למקום שאין
21 נתינים לעכבם. ובתשרי יש ר"ה ויודיכ, שאן
22 השלוחין הולכין בו. ליקברו תרי יומי - ט"ב.
23 וא"ע' מועדיה לום השלוחים זים קבנתה.
24 נירח אפיו אביו תשרי - שאם תנוהגם לעשות
25 בניסן זים אחד - יתנו כן בתשרי שלא ע"פ
26 שלוחים, ופעמים ששעור. רבי איבוי ר"ה יריי בא
27 אבוי - דלמדיד דר' נתןן הוי ושמעט מפי, וכך
28 הקפיד כנורם. עבדי יומא חדא - בני המקום.
29 יתיב בתקניתא תרי יומי - עם לילוחיהם. שמו
30 עיבר ב'ד את החודש, שהרי אחד עשר שלט הוא
31 עשירי שלוח, הם דתא אחירוי - דרתינו מת על
32 ידך, שתוקיאי להתענות ב' ימים ובי לילוחם. הם
33 תהא אחירוי - טרוטיקין על המדריא. כי חיות
34 ידך, שתוקיאי להתענות ב' ימים ובי לילוחם. הם
35 תהא אחירוי - טרוטיקין על המדריא. כי חיות
36 דמשבת תקופת טבת עד שיתר בניסן - שאן
37 תקופת ניסן נפתלת על יום ט"ו וקיימא לן ביום
38 התקופה מתחיל, רבי יודי דאמר יתיב בפיך
39 סנהדרין דף י"א.) ומצאת תקופת טבת מושבת

1 **תרי ירוי חסרי קלא אית לוו** - רטבת חיסור טובה נפשך בסדר הלכנה באחד מלא ואחד
2 חסר, ואל איתא אהדרוהו לשבעט - כבר יצא הקול לפני הפסח ובא אלעזר, אף למקום
3 שאין שלוחו ביד של ניסן מועדין, וכן בתשרי. ואן חסור תמוז ובא, שרדי תמוז ממיד חסר.
4 כסם בתשילא דבבלי - אבלו דלם למעדינם יודיכ שבאי, שהרי ביד עיברו את
5 החודש! והוי מבעיה. אבדר - ותקבל עליו
6 ולא נאכל לא שבעתי מפי ב"ד מקדש - לא
7 איעד לכם. דאמרין לקמן בפרקין (ע"ב) על טולן
8 שלוחים ויצאים מבערב, כון אן לא קדשוהו
9 הוא. אבל על ניסן ותשרי, א"ע' שידעין
10 שקדשוהו למחר ביום ל"א. שהרי אין ר"ה
11 נדחה לשלוחים וטעם - אפי' אן רצאן על
12 שישמעו מפי ב"ד 'מקדשי'. ואני לא שמעתי
13 מפי ב"ד, ולא הייתי ממוקם שישבו סנהדרין
14 שם. דמפיו שלוחי ניסן - שביד שחולין לגולה
15 לדודיעי זים שקדשוהו, וכל מה שזמן יביול
16 לילך - הם הולכין עד הפסח, וכן בתשרי עד
17 סוכות, דחין משבתות וימים טובים שלא ניתו
18 להלל השלוחים (לקמן דף ע"ב). על
19 קריאתם אחד מחלל, ואי אתה מחלל על
20 קיוםם. לפיכך שלוחי ניסן מועדין למקום שאין
21 נתינים לעכבם. ובתשרי יש ר"ה ויודיכ, שאן
22 השלוחין הולכין בו. ליקברו תרי יומי - ט"ב.
23 וא"ע' מועדיה לום השלוחים זים קבנתה.
24 נירח אפיו אביו תשרי - שאם תנוהגם לעשות
25 בניסן זים אחד - יתנו כן בתשרי שלא ע"פ
26 שלוחים, ופעמים ששעור. רבי איבוי ר"ה יריי בא
27 אבוי - דלמדיד דר' נתןן הוי ושמעט מפי, וכך
28 הקפיד כנורם. עבדי יומא חדא - בני המקום.
29 יתיב בתקניתא תרי יומי - עם לילוחיהם. שמו
30 עיבר ב'ד את החודש, שהרי אחד עשר שלט הוא
31 עשירי שלוח, הם דתא אחירוי - דרתינו מת על
32 ידך, שתוקיאי להתענות ב' ימים ובי לילוחם. הם
33 תהא אחירוי - טרוטיקין על המדריא. כי חיות
34 ידך, שתוקיאי להתענות ב' ימים ובי לילוחם. הם
35 תהא אחירוי - טרוטיקין על המדריא. כי חיות
36 דמשבת תקופת טבת עד שיתר בניסן - שאן
37 תקופת ניסן נפתלת על יום ט"ו וקיימא לן ביום
38 התקופה מתחיל, רבי יודי דאמר יתיב בפיך
39 סנהדרין דף י"א.) ומצאת תקופת טבת מושבת

40 עד שיתר בניסן, ולא עד בכלל. **עברת להחיא שחא** - כאחרים, דאית לוו הוא סברא
41 בפיך סנהדרין (שם), ולא תחוש לה - למינר' יודאיה הוא ולא נעבדי כותיהו. אלא
42 דראי כאחרים נעבדי, דמסייע לוו קריא. דכתיב: "את חוש האביב" - שיתר בחודש.
43 ואביב הוא זים תקופת ניסן, שניסן של חמה נכנס בו. שניסן קריא אביב על שם בישראל
44 התבואה, ובישראל התבואה אית אלא לחשבנה של חמה, שהיקי והחורף אחר חשבון
45 החמה. והחורף נהבחו לשמונה ימות שיתר חודש. ואן לשון חודש משמע לפני אלא כלבנה,
46 שחא מתחדשת בתולדותיה. ואשמענין קרא שיתר ניסן של חמה בתוך ד' יום למולד
47 הלכנה, שהוא עיין מחדש הלכנה. דמיזם יד ואיך - ישנה היא. ואילו היתה תקופת
48 ניסן ביום ט"ו - לא היית צריכין לעבר את השנה, אלא נעבר אור ונודח את ניסן זים
49 אחד, ותפול התקופה ביום י"ד, אבל כשדאי באה ביום ט"ו בניסן - לא די לך בעיבורו של
50 אור, וצריכה השנה להתעבר, ותפול התקופה בארז שני. ישנה היא. ואילו היתה תקופת
51 ניסן בחוש חוש הלכנה, דכי מפרשיקן לך בסנהדרין (שם) איתבא דאחרים, דכי מטא
52 בט"ו - מעברין את אור, וכי מטא לט"ו - מעברין את השנה. שמו אביב של תקופה -
53 דהיינו ניסן של חמה, שיתר חודש ניסן הלכנה. סתריא דשיליים יומא - שהריח
54 שמשלם מורו עם דגין החמה, שאינו מחשיך עד שעת וריחה.

1 **מַתְּנָה** על שני הדישים מחללין את השבת - עדים שראו את הדישה. שבטם שלוחים -
2 ביד שלוחין לסוריא. להודיע לגלבל יום כביעומה. הלכן תשיבין. וכן תורה
3 מחללין על כולן. אבל רבנן אסור לפי שאין תיקון המועדות תלוי בהם. ולא איכפת
4 למלאן ולחסון ע"פ עדים. אן שני הדישים אלא - המעידים על דין תורה. שכל המועדות

5 תלויין בהן. וקנת קרבן - של ר"ח שקריב
6 במונני. וזו לא - נפקי שלוחים (ויצאים)
7 אלא אחי דקנת: "שכון שלוחים ויצאים
8 לסוריא. שלוחין ויצאין במקדש - כגון נראה
9 בעליל ביום כ"ט או בליל שלשים. הודאי
10 וקדשוהו ב"ד מחר. א"נ בחודש מעטבר. דפשיטא
11 לן שבוים ל"א תיקדש מלאה מחללין - מונני -
12 שלוחין ויצאין מב"ד. ואן מתקנין ע"ד תרומה
13 שישמעו "מקדש" מפי כ"ד. כדאמרין לקמן (דף
14 כ"ד). ראש ב"ד אמר: "מקדש". ועידה לנלה.
15 על שני ועל תשי - אן שלוחין ויצאין עד
16 שישמעו מפי כ"ד "מקדש". הלכן. בשאר
17 הדישים אן חילול שבת של עדים מנהרות
18 יציאת השלוחין. שאין השלוחין מחללין שבת
19 לצאת היום. ובשלא יבאו העדים היום - ותעבר
20 הדישה. והבל יודיען שהם קדשוהו למחר.
21 השלוחים יצאו מהשחקש לומר שעברו את
22 אלול. אבל בניסן ותשרי. לא יבאו העדים
23 היום ויתעבר החדש - לא יבאו השלוחים עד
24 מחר. ראש ב"ד מקדשין לילה. נמצאו מתקנין
25 את הלכות מפי כ"ד חילול לילה וותר. כעידא אן יבאו
26 העדים ועידו וקדשוהו בשבת. ויהא פסח
27 בשבת - זמן שן שלוחין ומחללין י"ב
28 שלמים. שהרי למ"ש יצאו ולכל כל מי החול
29 של ב שבות הללו שלמים. ואם לא באו
30 העדים היום - לא יבאו השלוחים עד מחר. ועל
31 כרחם שבת של ערב הפסח ישבורו. נמצא שלוח
32 הלבו י"ב כעס שלמים. ואות הדין הוא תולה
33 טעם חילול העדים ביציאת השלוחים. הרי
34 השלוחים עצמן לא הן תולה לחלל. טעם
35 החילול - כדי שיתקדש החדש בזמנו הוא.
36 כדקנין ובזן מתקנין את המועדות. דרמנא
37 אמר: "אשר תקראו אותם מבעדים" (ויקרא כג)
38 אפי' בשבת. ויציאת השלוחים כדקנין אחי אלא
39 לייפות ולישבו את טעם החילול אף בשביל
40 זאת. ודש דברים שאין הטעם תלוי בהם. והם
41 ששנינו בסנהדרין (דף י"א). אן מעברין את
42 השנה מפני הגרים והטלאים. אבל עשין אותן
43 סעד לשנה. כיצד? מודיעין אנתאן לבן
44 גולויאי ריכין אמתריא תרעקין י"ב. אשר
45 תקראו אותם במעדים - הוודיים שלא ענבר
46 המועד של זמן קראון. "מקרא קודש" - היינו
47 קודש ב"ד. לבל בשם שפחללין - העדים. כדי
48 שיתקדשו בזמנן. כן מחללין - השלוחים. עד
49 שתיקנין מועדות בזמנן. **מתנן** ריאה
50 בעליל אן מחללין - לפי שאין צורך. **אביעם**
51 וזו - שני עדים. וזו אחר וזו **גמל** בעליל לאיין
52 גלוד לכל. חפשים עשין בינה כו' - סופה
53 דדאן קרא דרשי רב עמיאל "מוקק שבתעם"
54 "מעשה"

1 **על** שני השלוחין את המועדות - וכן התורה מחללין על כולן. אבל רבנן
2 אסרו. לפי שאין תיקון המועדות תלוי בהן - לא איכפת לן אי מלאן אי לחסון ע"פ
3 עדים. וקשיא. דרבנרא תניא מנין שמחללין את השבת - ת"ל "אלה מועדי ה' והיא קרא
4 בניסן ותשרי כתיבו ירלי וזמנן כל ר"ח אחריו. מדיאיקר מועד. כדאיא בפי "כיצד עזיקן
5 (פסודו דף ע"א). גבי דדיית שבת ומועד. שיערי
6 ראש חודש אביעומה ליה. כלפיא ויעבר אמרנן
7 הא לא כתיב בהו דמו - קבל דרזח נגוי מועד
8 אקרי. וכדאביי.

9 **על** ניסן ותשרי עד שישמעו מפי כ"ד מקדש -
10 והשתא מתנייהו דקניי שבוך שלוחין
11 ויצאין - היינו לאור שישמעו מפי כ"ד חילול
12 ותעבת טעם הוא. ולכן מחללין על השבת
13 עדים שראו את הדישה. ופירש כונטרס בדשאר
14 חלוחים אן חילול שבת של עדים מחללין יציאת
15 שלוחין. שאין מחללין השלוחין לצאת בשבת
16 היום. ובשלא יבאו עדים היום - ותעבר השבת
17 והבל יודיעם (ישום) קדשו למחר. השלוחים
18 יציאים מהשחקש. לומר שעברו את הדישה. אבל
19 בניסן ותשרי. לא יבאו העדים היום - ותעבר
20 - לא יבאו השלוחים עד מחר. שאין ב"ד מקדשין
21 בלילה. נמצאו ממעטים הלוכן מתקנין לילה
22 וותר. ר"ח חישא פירוש. שתלה טעם חילול
23 העדים ביציאת השלוחים. הא כי מקלע יום
24 שלשים ידאלו בשבת. ורוא עדים את החדש -
25 על כרחן עשין חלל לאלא בשבת. דאי
26 מאחרים עד אחר בשבת - היה מקלע יום ערב
27 בשבת. הדיקן ליה משום ערב. כדאמרין בפי
28 (החליל נד) וילבל (וערבדו) (סוכה מג"א). ומהי.
29 אמין דהיא עירך טעם. ובמתניין פי הקונטרס
30 שבוך שלוחין ויצאים - הלכן תשיבין. כלומר
31 לפי ששלוחים ויצאים בהן משום תקנת מועדות
32 - ראו לעדים חלל מעטבר. כדי שיקבע
33 מועדות בזמנן. ובאן נפי פי הקונטרס עדיין טעם
34 החילול שיתקדש החדש בזמנו. כדקנין: ובזן
35 מתקנין את המועדות. דרמנא אמר: "אשר
36 תקראו אותם" - אפי' בשבת. ויציאת שלוחין
37 קדשי - אינו אלא לייפות ולישבו טעם החילול
38 בשביל זאת. עשין דברים שאין הטעם תלוי בהן
39 וכן נעשין סעד לדבר ליישבו ולייפותו. כאותה
40 ששנינו בפי' סנהדרין (דף י"א). אן מעברין
41 השנה מפני הגרים והטלאים. אבל עשין אותן
42 סעד לשנה. כיצד? מודיעין אנתאן לבן גולויאי
43 ריכין. ואם אנתאן מהו טעם ומתניין לניסן
44 ותשרי עד שישמעו מפי כ"ד דין "מקדש"
45 בעליל אן מחללין יציאת השבת. וזו אחר וזו
46 ל. א"נ. ודאי וקדשוהו ב"ד למחר - אן ויצאין
47 עליו לאלתר. הישנין דלמא מיימיל ב"ד ומעבר
48 ליה. ואחי לקלקלי מועדות. אלא הדיא דלא
49 קדשוהו ביום ל' - ליפקו ביום ל"א. שאי
50 לחרותו וותר מיום ל"א ויש לומר. דגורו האי
51 ואסו דאי משום דבשאר הדישים ויצאים אן היה
52 מבעבר.

פסלו
- שבע שביעיות. וזהו תמישם חסר אתה שנסמדר למשה. למרוט שזמשים בנרא. שהרי מעט נוסר מאלוהים. דרביך ותפסורו מעם מאלוהים וי' - במנורה: "זה הואש על התוכרני".
מעשה

[דף י"ב ע"ב]

או שנייא היא, דכתיב (דברים כד) ונתן בידה - עד שיהא כולו בידה.

ומה טעמא דרבי יוסי הגלילי? ספר - מה ספר מיוחד שאין בו רוח חיים, אף כל דבר שאין בו רוח חיים. מה ספר שאינו אוכל, אף כל דבר שאינו אוכל. מה טעמא דרבנין? ספר - מה ספר שהוא בתלוש, אף כל דבר שהוא בתלוש.

על דעתיה דרבי יוסי הגלילי, ידות האוכלין - באוכלין? נישמעניה מן הדא: כתבו על קרן צבי גדרו והתמו ונתנו לה פשר. מפני (שגדרו) שגדרו ואחר כך התמו. הא אם התמו ואחר כך (גדרו) גדרו - לא. רבי בא בשם רבי מיישא: והוא שכתב על זכרותו של קרן. אכל אם כתב על נרתיקו - כפרוש הוא וכשר.

רבי יונה בעי: אף להכשר זרעים? השוב שיירדו על הבהמה ומן הבהמה על האוכלים. תמן אמר רבי יוסי הגלילי: ספר - מה ספר מיוחד דבר שאין בו רוח חיים, אף כל דבר שאין בו רוח חיים, והכא הוא אומר הכן.

[דף י"ג ע"א]

או שנייא היא, דכתיב (ויקרא יא) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי וטמא. מעתה אפילו הישב שיירדו לבורות שיהיו ומערות. שנייה היא הכא, דכתיב כלי:

הלכה ד' מתני' אין כותבין במחובר לקרקע. כתבו במחובר, תלשו והתמו ונתנו לה - פשר. ורבי יהודה פוסל, עד שתהא כתיבתו והתימתו בתלוש. רבי יהודה בן בתירה אומר: אין כותבין לא על הנזיר המחוק ולא על הדיפתרא, מפני שהוא יכול להודיף. והכמים מכשירין:

גמרא לית הא פליגא על רבי יוחנן, דרבי יוחנן אומר: כתב תרפו בטופס פשר. ריש לקיש אומר: אם כתב תרפו בטופס פסול.

שמואל פר אבא בעי: כתבו והתמו בתלוש, היברו ותלשו ונתנו לה, מה אמר בה רבי יונה? רבי אלעזר אומר, רבי אבין בעי: כתבו (והתמו) בתלוש, היברו ותלשו והתמו ונתנו לה, מה אמרין בה רבנין?

אמר רבי אלעזר: מה פליגי? בגימין. אבל בשטרות - אוף רבי יהודה מודה.

[דף י"ג ע"ב]

די פתור לה, שטר על החלק ועדים על המחק. ריש לקיש אמר: לא שנייה היא, בין בגיטין בין בשטרות היא המחלוקת. די פתור לה, שטר על החלק ועדים על המחק. וקשיא אמרו לה על דרבי לעזר: אם בעדים על המחק, בדין חכמים מכשירין? אמר רבי זעירא קומי רבי מנא: חכמים שהן בשיטת רבי אליעזר.

די פתור לה, שטר על המחק ועדים על החלק. שמואל אמר: זה וזה על המחק. יאות אמר רבי יהודה. ומה טעמא דרבנין? אמר רבי אבא: ניכר הוא אם נמחק פעם אחת ואם נמחק שתי פעמים:

הלכה ה' מתני' הכל כשירין לכתוב את הגט, אפלו חרש שוטה וקטן. האשה כותבת את גיטה, והאיש כותב את שוברו, שאין קיום הגט אלא כחותמיו. הכל כשירין להביא את הגט, חוץ מחרש שוטה וקטן סומא ונכרי:

גמרא רב הונא אמר: והוא שהיה פיקח עומד על גביו. רבי יוחנן אמר: והכתיב (דברים כד) וכתב לה – לשמה. שמואל אמר: צריך שיניח תרפו של גט עמו. ואתייא ביי דמר רבי שמעון בן לקיש: כתב תרפו בטופס פסול:

[דף י"ד ע"א]

הלכה ו' מתני' קיבל הקטן והגדיל, חרש ונתפקה, סומא ונתפתה, שוטה ונשתפה, נכרי ונתגייר, פסול. אכל פיקח שנתחרש וחזר ונתפקה, פיתח שנסתמה וחזר ונתפתה, שפוי שנשתפה וחזר ונשתפה – כשר. זה הכלל, כל שתחילתו וסופו בדעת, כשר:

גמרא אתא עובדא קומי רבי אימי, בעבד שהביא את הגט, כשר. אמר ליה רבי אבא: והתני רבי הויה: עבד שהביא את הגט – פסול. אמר רבי אסי: אילו לא רבי בא, כבר היינו להתיר את אשת איש. ואפילו תימר לא שמייע רבי אסי הדין דתני רבי חיה, לא שמייע מיליהון דרבנין? נישמעניה מן הדין דאמר רבי זעירא רבי חיה בשם רבי יוחנן: גראין דברים שיקבל העבד גט שיהורור ואל יקבל גט אשה. סברין מימר: לא אמר אלא אל יקבל, הוא אם עבר וקיבל – כשר. רבי יעקב בר אחא בשם רב הושעיה: מעשה הויה, וכהנת היתה, ולא חשו להן משום ריה פסול:

הלכה ז מתני' אף הנשים שאינן נאמנות לומר מת בעלה, נאמנות להביא את גיטתה, חמותה ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת בעלה. מה בין גט למיתה? שהכתב מוכיח. האשה עצמה מביאה את גיטתה, ובלבד שהיא צריכה לומר, בפני נכתב ובפני נחתם:

גמרא ולא מפיה אנו מאמינין אותה. שאילו לא אמרה בפני נכתב ובפני נחתם אף אתה מתירה להינשא. אמר רבי יוסי בי רבי בון: פני דמר רבי אבין: אינו חשוד לקלקלה בידי שמים. בבית דין הוא חשוד לקלקלה. שמתוך שהוא יודע שאם בא ועירר – עררו בטל, אף הוא מתתמו בעדים בשרים. הנע עצמה, שעשת עשר שנים ברומי, ונישאת. אמר רבי יוחנן: מתני' בשאמר לה: "אל תיגרשי אלא במקום פלוני":

הדרן עלה המביא תינין

פירק שלישי

הלכה א' מתני' כל גט שנכתב שלא לשם אשה – פסול. כיצד? היה עובר בשוק ושמע קול הסופרים מקרים: איש פלוני מגרש את אשתו פלונית במקום פלוני, ואמר, זה שמי וזה שם אשתי – פסול מלגרש בו. יתר מיכן, כתב לגרש את אשתו

[דף י"ד ע"ב]

ונמלה, מצאו בן עירו ואמר לו, שמי בשמה ושם אשתי בשם אשתך – פסול מלגרש בו. יתר מיכן, יש לו שתי נשים ושמותיהן שוין, כתב לגרש בו את הגדולה – לא יגרש בו את הקטנה. יתר מיכן, אמר לליבול כתוב לאי זה שארצה אגרש – פסול מלגרש בו:

גמרא מהו מקריין? מלמדי תינוקות.

מהו יתר מיכן? תמן לא נכתב לשם גט, ברם הכא נכתב לשם גט.

מהו יתר מיכן? תמן (תנינן) לא נכתב לא לשמו ולא לשמה, ברם הכא נכתב לשמו ולא נכתב לשמה. מהו יתר מקראן? תמן נכתב לשמו ולא נכתב לשמה, ברם הכא נכתב לשמו ולשמה, אלא שלא היה לה פרות לשמה משעה ראשונה.

רב אמר: כוליהם אינן פסולין, הוין מן האחרון שהוא פסול.

איסי אומר: בולן פסולין, חוץ מן הראשון שאינו פסול.

רבי בא בר חיננא אומר: בולן פסולין.

מילתיה דריש לקיש אומר: בולן אינן פסולין. דריש לקיש אומר: כתב תרפו בטופס – פסול.

מילתיה דרבי יוחנן אומר: בולן פסולין. דרבי יוחנן אומר: כתב תרפו בטופס – כשר.

מילתיה דרבי אלעזר אומר: בולן אינן פסולין. רבי אלעזר שאל: כתב קידושין שכתבו שלא לשמו, מהו שיתפסו בה קידושין? מן מה דלא צריכין לה בגיטין שאינן פסולין, לפום כן שאל לה בקידושין.

[דף ט"ז ע"א]

אין תימר צריכין לה בגיטין, לא ישאלנה בקידושין. מה אם גיטין, על ידי שהוא צריך לשמה, וכתב שלא לשמה – לא נגעו בה גירושין. קידושין שאינן צריך לשמה וכתב שלא לשמה – אינו דין שיתפסו בה קידושין! ותהא פשיטא ליה הא בן הוא פשיטא ליה הואיל ולא למדו כתב קידושין אלא מגירושין, מה בגירושין אינה מוגרשת, אף בקידושין אינה מקודשת.

רבי לעזר בר יוסי בעא קומי רבי יוסי: הדין דתימר גט אחד פסול בשתי נשים ודכוותיה, והן שני גיטין פסולין בשתי נשים. אמר ליה: וביני. אמר ליה: והתנינן: שני גיטין ששילחו שנים ונתערבו – נותן שניהן לזו ושניהן לזו. תפון – זה פרות לשמה וזה פרות לשמה, תערובת היא שגורמה. ברם הקא – לא זו פרות לשמה ולא זו פרות לשמה.

מכין שנתנו לה, יעשה כמו שהיה פרות לשמה משעה ראשונה. רבי יוסי בשם דרבי ביבון: דרבי שמעון היא, דתני: אמר לאופון: עשה לי שני זוגין, אחד לפרקע ואחד לבהמה. עשה לי שני מהצלות, אחת לשכיבה ואחת לאהלים. עשה לי שני סדינין, אחת לאהלים ואחת לצורות – הרי אלו טמאין עד שיפרישם בטהרה. רבי שמעון מטהר עד שיפרישם בטומאה. במה דהוא אומר תפון: עד שיהא כלי משעה ראשונה, כך הוא אומר: עד שיהא פרות לשמה משעה ראשונה.

רבי חנניא בשם רבי ביבון בר הוי: דרבי היא.

[דף ט"ז ע"ב]

אמר רבי יוחנן: ותני כן, כל התנאים פסולין בגט; דברי רבי. והכמים אומרים: את שהוא פוסל בפה – פוסל בכתב. ואת שאינו פוסל בפה – אינו פוסל בכתב. "הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני"

– הואיל והוא פוסל בפנה פוסל בכתב. "הרי זה גיטין על מנת שתתני לי מאתים זוז" – הואיל ואינו פוסל בפנה אינו פוסל בכתב.

אמר רבי יודן: מה פליגין? בשביטל תנא, אבל אם לא ביטל תנא – אף רבי מודה. הרי הוא אומר, כל התנאין שהתנינו בגיטין דלא ברבי. אמר רבי חיננא: תמן – בכותב בן, ברם הקא – בנותן על מנת בן.

רבי עזרא בעא קומי רבי מנא: הדיא אמרה, אין תופשין ברבי. אמר ליה: מן את בעי מן רבי, ברבי יודה, דרבי יודה פוסל בטופסין.

ריש לקיש אומר: כל התנאין פוסלין בגט דברי הכל. אתא עובדא קומי רבי ירמיה ועבד פריש לקיש. אמר ליה רבי יוסי: שגקין רבי יוחנן ועבדין פריש לקיש! אמר ליה: הוריתיה דרבי יוחנן הוריתיה, והוריתיה דריש לקיש לאו הוריתיה!

אמר רבי יעקב בר אהא: לא ריש לקיש פליג על רבי יוחנן, אלא מתניתא שמע ועמד עליה. אמר רבי יוסי בי רבי בון: לא דריש לקיש מתרים לקבל רבי יוחנן בגין דאתפלגי עליה, אלא בגין מפקין עובדא מיניה, פד שמע מתניתא הוא סמוך עליה. פד דלא שמע מתניתא, הוא מבטל דעתיה מקומי דעתיה דרבי יוחנן:

הלכה ב' מתני' הכותב תופסי גיטין – צריך שנינייה מקום האיש, ומקום האשה, ומקום הזמן. שטרין מלוח – צריך שנינייה מקום הפלוחה, ומקום הלוחה, ומקום הפועות, ומקום הזמן. שטרין מקח וממכר, צריך שנינייה מקום הלוחה, ומקום המוכר, ומקום הפועות, ומקום השדה, ומקום הזמן – מפני התקנה. רבי יהודה פוסל בכולן. רבי אלעזר מכשיר בכלן, חוץ מוגיטוי נשים, שגאמר (דברים כד) וכתב לה, לשמה:

גמרא רבי יוחנן אומר: כתב תרפו בטופס – כשר. ריש לקיש אומר: כתב תרפו בטופס – פסול. מתניתא פליגא על רבי יוחנן, הכותב טופסי גיטין – צריך שנינייה מקום האיש ומקום האשה והזמן.

[דף ט"ז ע"א]

פטר לה: ותורפו עמו. וקשיא על דרבי יוחנן, אם בשכתב תרפו בטופס, בדיא חכמים מכשירין? רבי ירמיה בשם רבי ועיריה: מפסולו את למד הכשירו. אילו כתב בולו לשמה ושם האיש ושם האשה שלא לשמה, שמא אינו פסול? ודכותה, כתב בולו שלא לשמה, ושם האיש ושם האשה לשמה – כשר.

רבי יוסי שאל לרבי ירמיה: הניע עצמך, שזיווג. אמר ליה: בן אמר ליה רבי זעירא רבו, מפנין שאינו מצוי לזיווג, אפילו זיווג כמי שלא זיווג.

וקשאי על ריש לקיש, אם בשלא כתב בטופס תורפו, בדיא רבי יודה פוסל? רבי יוסי ברבי זעירא: לעניין אחר עבד לה רבי יודה, ותניא כפי דמר שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: חלק מקום שני שיטין לעניין אחר אפילו כל שהוא – פסול.

מהו מפני התקנה? רבי שבתי בשם הונאה: מפני תקנת בנות ישראל שלא יהו מצויות להתגרש. רבי שמואל בר רב יצחק שאל לרבי חייא בר בא: בשר, ואת אמר אכין? אין תימר פסול ונאות. מאי כדון? אמר רבי אבון: מפני תקנת הליבול, כדי שיהו חיי מצויין לו.

רבי זעירא רב הונא בשם רב: הלכה פרבי יודה בגיטין, וברבי אליעזר בשטרות. נאמר הלכה פרבי אליעזר! רבי בא בשם רב: הלכה פרבי יעזר בגיטין, וברבי יהודה בשטרות. נאמר הלכה פרבי יהודה, אלא בגין דרב ושמואל תרנוניהו אמרין: הלכה פרבי לעזר, ולא תיסבר מימר, אף הקא בן צריך מימר: הלכה פרבי יהודה בגיטין, וברבי אלעזר בשטרות.

[דף ט"ז ע"ב]

הלכה ג' מתני' המביא גט ואבד מכונו, אם מצאו על אחר – פשר. ואם לאו – פסול.

מצאו בחפיסה או בדלופקמה, אם מפירו – פשר. המביא גט והניחו זמן או חולה, נותנו לה בהזקת שהוא קיים. בת ישראל שנישאת לכהן והלה בעלה למדינת הים, אוכלת בתרומה בהזקת שהוא קיים. השולח מטאתו ממדינת הים, מקריבין אותה בהזקת שהוא קיים.

גמרא איזהו על אחר? רבי יוחנן אמר: כל שלא עבר שם ברייה. רבי יעקב בר אידי, רבי שמעון בר אבא בשם רבי יהושע בן לוי: כל שלא עברו שם שלשה בני אדם.

עבר גוי? נישמעניה מן הדא: אבא בר בר חנה איתי גיטא וביד מיניה, ואשכחיה חד סירקיי, אתא עובדא קימי רבי יוחנן ואבשרון. הדא אמרה: עבר גוי – פשר. גימר סימן תוה ליה ביה! ולא בן תני: אין סימן בגיטין! והוא – דמר, תריין תלת שורין. ברם הקא – ה"א שבב תיה נקוד.

רבי עזרא בעא קימי רבי מנא: הקא למה הוא פסול? אני אומר: אחר היה שם והיו שמו בשמו. הניע, שבדקו כל אותו המקום ולא מצאו אדם ששמו בשמו! אלא משום חוקר הוא בעריות. והא תנינן: הלכו ולא מצאו שם אדם והשיאו את אשתו, הלכו ולא הכירוהו והשיאו את אשתו! אמר ליה רבי מנא:

בן אומר רבי שמואל בר אבא: האי ש הנה, שני גיטין היו בידו, אחד פשר ואחד פסול, איבד את הפשר והשליך את הפסול, בשעה שמוצא אני אומר הפסול מוצא.

תני בר קפרא: אפילו הניחו בן מאה שנה, ועשה בדרך עוד מאה שנה – נותנו לה בהזקת שהוא קיים. ולא בן תני: (מניין) האומר לאשתו: "הרי זה גיטיך לפני מיתתי שענה אחת", וכן האומר לשפחתו: "הרי שטר שהרויך לפני מיתתי שענה אחת" – שהיא אסורה לזבל בתרומה מידי. תמן – משענה ראשונה נתמלקלה. ברם הכא – לכשימות היא מתמלקלה.

[דף י"ז ע"א]

הלכה ד' מתני' שלשה דברים אמר רבי אלעזר בן פרטא לפני חכמים – וקיימו את דבריו. על עיר שהקיפה כרקום, ועל ספינה המוטפת בים, ועל היוצא לידון – שהן בהזקת קיימיו. אבל עיר ששכשה כרקום, וספינה שאבדה בים, והיוצא ליהרג – נותנין עליו חומרי חיים וחומרי מתים, בת כהן לישראל ובת ישראל לכהן – לא תאכל בתרומה.

גמרא אינהו כרקום? רבי בא בשם רבי חייה בר אשי: כגון זוגין ושלשלויות וכלבים ואווזין ותרגולים ואיסטריטיות המקיפין את העיר.

ואמר רבי בא בשם רבי חייה בר אשי: מעשה היה וברח משם סומא אחת.

היתה שם פירצה אחת – מוצלת את הכל. היה שם מחבוייה – צריכה.

רבי ועירא, רבא בר זבדי, רבי יצחק בר הקולאי בשם רבי יודן נשייא: ובלבד כרקום של אותה מלכות, אבל כרקום של מלכות אחרת – פליסטים.

ועוד שלשה הוסיפו עליהן, את שגרתו חיה, ואת ששטפו נהר, ואת שנפלה עליו מפולת. ונותנין עליהם חומרי חיים וחומרי מתים, בת כהן לישראל ובת כהן לישראל – לא תאכל בתרומה.

הלכה ה' מתני' המביא גט בארץ ישראל, וחלה – תרי זה משלחו ביד אחר. אם אמר לו: מול לי מנזה הפין פלוני – לא ישלחנו ביד אחר, שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר.

גמרא מפני שחלה. הא לא חלה – לא. לית תדא פליגא על רבי יוחנן, דרבי יוחנן אמר: שומר שפסר לשומר – הראשון חייב. רבי בא בריה דרבי חייה: משום תנאי גיטין.

[דף י"ז ע"ב]

מה נפק מביניהון? קידם הפעל ונטלה. אין תימר משום תנאי גיטין, יאות. אין תימר שאין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר, הרי אין פקדוני ביד אחר.

אף בקידושין פן? מה בין גיטין מה בין קידושין? ביד כל אדם מצוי לגרש, לא ביד כל אדם מצוי לקדש.

הלכה ו' מתני' המביא גט ממדינת הים, ונחלה – עושה בית דין ומשלחו, ואומר לפניהם: "בפני נכתב ובפני נחתם". אין השליח האחרון צריך שיאמר: "בפני נכתב ובפני נחתם", אלא אומר: "שליח בית דין אני".

גמרא אומר רבי מנא: לכן צריכה, והוא שבא לארץ ישראל, שלא תאמר הואיל וברא לארץ ישראל, יעשה כגיטי ארץ ישראל. וגיטי ארץ ישראל אין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם.

[דף י"ח ע"א]

חלה השליח? אומר רבי חנינה בריה דרבי אבא: תוח ליה עובדא ושאל ושלח לרבי חייה ולרבי יסא ולרבי אימי, והורון ליה: אין השליח האחרון צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם, אלא אומר: שליח בית דין אני.

וצריך למסור לו כל שליחות? רבי ירמיה אומר: צריך למסור לו כל שליחותו. רבי אבין בר כהנא אומר: אין צריך למסור לו כל שליחותו.

מיתתי לה דרבי אבין בר כהנא מן הדא: אין השליח האחרון צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם, אלא אומר: שליח בית דין אני. אומר רבי ירמיה: חזר ביה רבי אבין בר כהנא מן הדא, אין השליח האחרון צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם, אלא אומר: שליח בית דין אני.

הלכה ז' מתני' המלוה מעות את הבתן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מהלקח – מפריש עליהן בהזקת שהן קיימין, ואינו חושש שמא מת כהן או לוי, או שמא העשיר העני. מתו – צריך ליטול רשות מן הירשין. ואם הללוים בפני בית דין – אינו צריך ליטול רשות.

גמרא רבי אבהו בשם ריש לקיש: דרבי יוסי היא. דתנינן תפון, רבי יוסי אומר: כל שיש חליפין ביד כהן – פטור מן המתנות. ורבי מאיר מחייב.

בלום אָמר רבי יוסי לאַ בקיים? בַּרם הָכא עד בְּדוֹן בְּעֵי מוֹרַע?

רבי אַבְהוּ בְּשֵׁם רבי יוֹחָנָן: בְּמַכְרֵי כְּהוֹנָה וְלוֹיָהּ הִיא מוֹתְנִיתָא. וְהָא תְּנִינָן עֲנִי, וְיֵשׁ מִכָּר לְעֲנִי?
אַתָּא עוֹבְדָא קוּמֵי רבי אִימִי, כִּהֵן לִוי שְׁהִיָּה חַיִּיב לְיִשְׂרָאֵל מְעוֹת, וְאָמַר לוֹ: הִפְרַשׁ עֲלֵיהֶן מִחֻלְקֵי. אָמַר
לִיה: וְלֹא תְּנִינָן אֲלֵא הַמְּלוּחַ מְעוֹת אֵת הַכֶּהֵן וְאֵת הַלְוִי וְאֵת הָעֲנִי לְהִיּוֹת מִפְּרִישׁ עֲלֵיהֶן מִחֻלְקוֹ,
בְּשִׁהֲלוּהוּ עַל מְנַת בְּן.

[דף י"ח ע"ב]

הָא לא הִלְוִהוּ עַל מְנַת בְּן – לא.

רבי זְעִירָא אָמַר: אֲפִילוּ לא הִלְוִהוּ עַל מְנַת בְּן. חֲלוּיָה דְרַבִּי זְעִירָא מִן הֲדָא: וְכֵן בְּן לִוי שְׁהִיָּה חַיִּיב
לְיִשְׂרָאֵל מְעוֹת, אָמַר לוֹ: הִפְרַשׁ עֲלֵיהֶן מִחֻלְקֵי. לא יְהִיא גּוֹבָה וּמִפְּרִישׁ, שְׂאִין לִוי עוֹשֶׂה לִוי. שְׂלֵא אָמַר,
אֲלֵא, לא יְהִיא גּוֹבָה וּמִפְּרִישׁ, הָא מְשֻׁלוֹ – מִפְּרִישׁ.

לִית כְּאֵן אִינּוּ הוֹשֵׁשׁ, אֲכַל הוֹשֵׁשׁ הוּא שְׂלֵא יַעֲשִׂיר הָעֲנִי. וְתַנִּי בְּנֹף הַמְּלוּחַ מְעוֹת אֵת הָעֲנִי וְהַעֲשִׂיר
– אִין מִפְּרִישֵׁן עֲלֵיהֶן שְׂאִין מִפְּרִישֵׁן עַל הָאָבוּד.

רבי הִיָּה פֵר עוֹקְבָה בְּשֵׁם רבי יוֹסִי, בְּשֵׁם רבי תְּנִינָה: בְּיוֹרְשֵׁי כְּהוֹנָה וְלוֹיָהּ הִיא מוֹתְנִיתָא, אֲכַל
בְּיוֹרְשֵׁי עֲנִי אִין לְעֲנִי נִחְלָה.

תַּנִּי פֵר כְּפָרָא: אִין לָךְ אָדָם שְׂאִינוּ בָּא לִיְדֵי מִידָה זו, אִם לא הוּא, בְּנוּ. אִם לא בְּנוּ, בְּן בְּנוּ.

הֲדָא אָמַרְה: יְכוּל הוּא לְחֹזֵר בּוּ. הַמְּלוּחַ, מַחוּ שְׁיַחֲזוּר בּוּ? נִישְׁמַעִינָה מִן הֲדָא: הַמְּלוּחַ מְעוֹת אֵת הָעֲנִי
וְהַעֲשִׂיר – אִין מִפְּרִישֵׁן עֲלֵיהֶן, שְׂאִין מִפְּרִישֵׁן עַל הָאָבוּד, וְזָכָה הָעֲנִי בְּמַה שֵׁישׁ בְּיָדוּ. הֲדָא אָמַרְה:
הַמְּלוּחַ אִינוּ יְכוּל לְחֹזֵר בּוּ.

לִית הֲדָא פְּלִיגָא עַל דְּרַבִּי? דְּרַב אָמַר: יוֹרֵשׁ כְּמִשְׁוֹעָבֵד, בְּשֵׁם שְׂאִין מְלוּחַ בְּעֵדִים נְגִבִית מִן הַמְּשׁוֹעָבְדִין,
כִּד אִינְה נְגִבִית מִן הַיּוֹרְשֵׁין! פִּתֵר לָהּ: בְּמְלוּחַ בְּשִׁמְר.

רבי אַבְהוּ בְּשֵׁם רבי יוֹחָנָן: מְלוּחַ בְּעֵדִים – נְגִבִית מִן הַיּוֹרְשֵׁין, וּבְלָבֵד יוֹרְשֵׁין שְׁרִישׁוּ קְרַקַע.

כִּהֲדָא אִילִין דְּרַב נְהֻמְיָה, אֲשָׁאֲלוּן לְצִיבוּרִיָּא פְּרִיטוּן, אַתָּא עוֹבְדָא קוּמֵי רַבְּנִין, אָמְרִין לִיה: לִית צִיבוּר
כְּלוּיָה עֵתֵר, לִית צִיבוּר כְּלוּיָה מוּעֲנִי.

[דף י"ט ע"א]

הלכה ח' מתני' המניח פירות להיות מפריש עליהן תרומה ומעשרות. מעות להיות מפריש עליהן מעשר שני - מפריש עליהן בהזקת שהו קיימין. אם אבדו - הרי זה חושש מעת לעת; דברי רבי לעזר. רבי יהודה אומר: בשלשה פרקים בודקין את היין, בקדים של מוצאי החג, ובהוצאת סמדר, ובשעת פניסת פנים לבוסר.

גמרא רבי אלעזר בן אנמינגם בשם רבי לעזר בן ינאי: זאת אומרת: שאין לך מקולקל מעת לעת, אלא יום האחרון בלבד.

אמר רבי יוחנן: אין לך מתוקן מעת לעת, אלא יום ראשון בלבד, דתנינן תמן: מקנה שנמדד ונמצא חסר.

היננא בריה דרב אסי בר טמל בשם רבי לעזר: זו להוציא מדברי רבי לעזר, דתנינן: אם אבדו - הרי זה חושש מעת לעת; דברי רבי לעזר.

תמן תנינן: הלוקח יין מביין הכותים. תני, רבי יוסי ורבי שמעון אוסרין, שמא תפקע הנוד ונמצא שותה מכלים למפרע. והדא מתניתא לא פרי יוסי וברי שמעון? אמר רבי זעירא: תמן למפרע נתקלקלה. ברם הכא, מיבן והילך נתקלקלו.

יין מוגיתו - מפרישין עליו בהזקת שהוא יין עד ארבעים יום. רבי יהודה אומר: עד הפרק. אשבהת אמר קולא והומרא על רבי יהודה, קולא והומרא על רבנין. קולא על רבי יודה, שאם בא עד הפרק ולא באו ארבעים יום. והומרת, שאם באו ארבעים יום ולא בא הפרק - אינו תורם. קולת על דרבנין, שאם באו ארבעים יום ולא בא הפרק - אינו תורם. והומרת, שאם בא הפרק ולא באו ארבעים יום - אינו תורם.

רבי סימון בעי: הגיע ארבעים יום ולא בדיק, נתעצל שנים שלשה ימים ובא ומצאו חומין, למפרעו הוא נעשה חומין, או מיבן ולתבא? מה נפק ביניהון? עבר ותורם. אין תימר למפרע נעשה חומין - אין תרומתו תרומה. אין תימר מיבן ולתבא - תרומתו תרומה.

בדיק חבית להיות מפריש עליה והולדה, ובא ומצאה חומין. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: שלשה ימים הראשונים - וודאי יין.

[דף י"ט ע"ב]

ואחרונים - הומין. והאמצעים - ספק. אמר רבי אבהו: אני שמעתי מרבי יהושע בן לוי, ורבי יוחנן לא אמר בן. אלא, שלשה הראשונים - ודאי יין. מיבן ואילך - ספק.

מה ופליגי ספק? מה דאמר רבי יוחנן - בשמאזא הומין דהא. מה דאמר רבי יהושע בן לוי - בשמאזא הומין ברור.

ואתיין אילין פלוגתא באילין פלוגתא, דתנינן תמן: מחט שנמצאת חלודה או שבורה - טהורה. תני: הניחה שיפה, ובא ומצאה חלודה, רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: שלשה הראשונים - ודאי טמאה, אחרונים - טהורה. אמצעיים - ספק. אמר רבי אבהו: אמר רבי יהושע בן לוי, ורבי יוחנן לא אמר בן, אלא שלשה ימים הראשונים - ודאי טמאה, מכאן ואילך - ספק.

רבי אילא, ורבי אבא, ורבי אלעזר בשם כל רבנין דעלין לבי מדרשא: ביין ובמחט - הלכה כרבי יהושע בן לוי.

רבי קריספא בעי: כל שנה ושנה הוא בודק, או אחת לשלש שנים? נישמעניה מן הדא: המוכר יין לחבירו סתם - חייב באחריותו עד הקנה. אמר רבי יודה: תיפתר, באילין בני גלילא דאינון קטפין בתר קדמיתא דחנא, ולית שמע מינה כלום.

הדא אמרה: ישן - משל אשתקד. ומיושן - מן שלש שנים. גומר משום הדא מטעומיתה. הדא אמרה: דמתיישן חייב באחריותו שתי שנים. הדא אמרה: מתיישן חייב באחריותו עד הקנה. הדא אמרה: בכל שנה ושנה הוא בודק.

ביצד הוא בודק? בודק חבית אחת. וכולן תלויות בה? כל אחת ואחת הוא בודק. ואינה מקמיצת? אמר רבי שמי: אית בני נש מקשין על גרבא מלבר, ואינון ידעין מה אית בה מלגיו.

הדרן עלה פל גט

פרק רביעי

הלכה א' מתני' השולח גט לאשתו, והגיע בשלית, או ששלח אחריו שלית, ואמר: "גט שנתתי לך בטל" – הרי הוא בטל. קדם אצל אשתו, או ששלח אצלה שלית, ואמר לה: "גט ששלחתי לך בטל הוא" – הרי זה בטל. אם משנהגיע גט לידה – אינו יכול לבטלו.

[דף כ' ע"א]

גמרא הדין פליגא על רבי יוחנן! דרבי יוחנן אמר: אדם מבטל שליחותו בדברים. פתר לה: משום חומר הוא בעריות.

עשה שלית להוליד את הגט – צריך ליתנו לה בפני שנים, ואין השלית עולה לו משום שנים.

הלך השלית לבטל את הגט – צריך לבטלו בפני שנים, והשלית עולה משם שנים.

הלך לבטל את הגט, אשכחיה באיסקרטא. אמר ליה: הווא גיטא דיהבת לה? אמר ליה: יבילי לה. מי מושפתעי, שמע נפיל מיניה. אמר ליה: לא אמרת לי יבילית לה? אמר ליה: יבילי לה ואמרת לי, והא לי בידך. מה? מאחר שיש בידו לגרש – נאמן. או, מאחר שנמצא בידו – אינו נאמן.

חלה שלית, מה את עבד ליה? בגיטין, בקידושין. אין תעבדינה בגיטין, ביד כל אדם מצוי לגרש. אין תעבדינה בקידושין, לא ביד כל אדם מצוי לקדש.

הלכה ב' מתני' בראשונה היה עושה בית דין במקום אחד ומבטלו. התקין רבן גמליאל תוקן שלא יהיו עושין בן מפני תיקון העולם. בראשונה היה משנה שמו ושמה ושם עירו ושם עירה. התקין רבן גמליאל תוקן: שיהא בותב, איש פלוני וכל שם שיש לו, אישה פלונית וכל שם שיש לה, מפני תיקון העולם.

גמרא לית הדין פליגא על ריש לקיש? דריש לקיש אמר: אין אדם מבטל שליחותו בדברים! פתר לה: בבית דין שכחו מרובה.

מפני תיקון העולם. אמרין בשם ריש לקיש: שלא תבוא לידי ממזירות. ואמרין בשם ריש לקיש: שלא תהא יושבת עגונה. מאן דאמר שלא תהא יושבת עגונה, סבורה שביטל והוא לא ביטל, ונמצאת

מסכת כתבות פרק שלישי

א. שתי חזקות לכהונה בארץ ישראל – נשיאות כפיים וחלוק גרנות. ובסוריא ועד מקום ששלוחי ראש חדש מגיעים – נשיאות כפיים אבל לא חלוק גרנות. ובכל כסוריא. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אף אלכסנדריא של מצרים בראשונה, מפני שבית דין קבוע שם. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כשם שהתרומה חזקה לכהנה בחלוק גרנות, כך מעשר ראשון חזקה ללויה בחלוק גרנות, והמחלק בבית דין – אין לו חזקה לכהנה.

ב. הכל נאמנים להעידה, אפלו בנה אפלו בתה, חוץ ממנה ומבעלה, שאין אדם מעיד על ידי עצמו. אמר רבי זכריה בן הקצב: המעון הזה! לא וזה ידה מתוך ידי משעה שנכנסו עובדי כוכבים לירושלים ועד שיצאו, ואף על פי כן, יחד לה בית בחצרה, וכשהיא יוצאה – יוצאה בראש בניה, וכשהיא נכנסת – נכנסת בסוף בניה, והיתה נזונת מנכסיו. לא נתיחדה עמו אלא על פי בניה.

ג. נאמן אדם לומר: 'כך אמר לי אבא – משפחה זו טמאה ומשפחה זו טהורה, שאכלנו בקצצה של בת פלוני לפלוני', ושאמר לו רבו לפלוני: 'צא וטבול לתרומתך, ושהיינו מוליכין חלה ומתנות לפלוני כהן על ידי עצמו', אבל לא על ידי אחר, וכלן, אם היה כותי ונתגיר, עבד ונשתחרר – אין נאמנים. ואין נאמן לומר: 'דרך היה לפלוני במקום הזה' – 'מעמד ומספד היה לפלוני במקום הזה'. עובד

1 נזהרים היו, אם אחד מן האחים נשא אשה שאינה הונגת לו, הינו שיש לה פסול משפחה, באים בני המשפחה, ומביאים חבית מלאה פרות, ושוכרים אותה באמצע רחבה, ואומרים: אחינו בני ישראל! אחינו פלוני נשא אשה שאינה

כוכבים ונתגיר עבד ונשתחרר הרי אלו אין נאמנים לומר: 'זכור הייתי בפלוני שחיב לפלוני מנה', ודרך פלונית עוברת בשדה פלוני, מפני שהוא כמון. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: נאמני.

ד. אמר רבי יוחנן בן ברוקה: נאמנת אשה או קטן לומר: 'מכאן יצא נחיל זה'. במה דברים אמורים? בזמן שהעידו על מעמדן, אבל אם יצאו וחרו – אין נאמני; שלא אמרו אלא מתוך הפחד ומתוך היראה. אחד אנשים ואחד נשים, אחד עבדים ואחד קטנים, נאמני לומר: 'מקום זה טמא ומקום זה טהור'.

ה. רבי יהודה אומר: קטנה בת ישראל שנשבית, אפלו היא בת עשר שנים – הרי היא בקדשתה, וכתבתה מאתים, הבא על החרשת, ועל השוטה, ועל הבוגרת, ועל מפת עץ – אין להן קנס. סומא ואילונית – יש להן קנס.

ו. רבי נחוניא בן הקנה אומר: הבא על אחותו, ועל אחות אביו, ועל אחות אמו, ועל אחות אשתו, ועל אשת אחיו, ועל אשת אחי אביו, ועל הנדה – אין להן קנס. וכן היה רבי נחוניא בן הקנה אומר: יום הכפורים הרי הוא כשבת לתשלומין.

ז. אחד האונס ואחד המפתה. מה בין אונס למפתה? אונס נותן את הצער, והמפתה אינו נותן את הצער. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי אליעזר: זה וזה אין נותנין הצער, מפני שסופה להצטער תחת בעלה.

הונגת לו, ומתיראים אנו שפוא יתערב ורעו בזרענו, בואו יקחו לכם דגמא, אות וסימן, ופרון לדורות שלא יתערב ורעו בזרענו. ובירושלמי קדושין איתא: 'והתינוקות מלקטים ואומרים: נקצץ פלוני ממשפחתו'; ולכן נקראת קצצה.

אמרו לו: אין דומה נבעלת ברצון, לנבעלת שלא ברצון.

ח. אף על פי שאמרו: 'אונס נותן מיד', לכשיוציא - אין נותן כלום. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: נותן כתבה מנה, אף על פי שאמרו: 'מפתה לכשיוציא נותן', אבל בשטה ופגמה - נותן מיד, מה בין נותן מיד לנותן לאחר זמן? נותן מיד, אם מתה - אביה יורשה, נותן לאחר זמן, אם מתה - בעלה יורשה.

ט. אחד האונס ואחד המוציא שם רע שגרושו - כופין אותו להחזיר, אם היו כהנים - לוקים ארבעים. אחד האונס ואחד המפתה, בין היא בין אביה יכולין לעכב, שנאמר (שמות כב, טז): "אם מאן מאן אביה וגו' ואומר (דברים כב, כט): "ולו תהיה לאשה"; ולו אתה כופה, ואי אתה כופה לה ליבם.

י. קטנה מבת יום אחד ועד שתביא שתי שערות - יש לה מכר ואין לה קנס. משתביא שתי שערות ועד שתבגר - יש לה קנס ואין לה מכר; דברי רבי מאיר, שהיה רבי מאיר אומר: כל מקום שיש קנס - אין מכר, וכל מקום שיש מכר - אין קנס. ורחמיהם אומרים: קטנה, מבת שלש שנים ויום אחד ועד שתבגר - יש לה קנס.

מסכת כתבות פרק רביעי

א. יפה כח הבעל מכח האב, וכח האב מכח הבעל. יפה כח הבעל - שהבעל אוכל פרות בחייה, מה שאין כן באב. יפה כח האב - שהבעל חייב במזונותיה, בפרקונה, ובקבורתה. מקום שנהגו להספיד - מספיד, מה שאין כן באב.

ב. יפה כח אשה מכח יבמה, ויפה כח יבמה מכח אשה. יפה כח אשה - שהאשה אוכלת בתרומה, כיון שנכנסה לחפה, אף על פי שלא נבעלה, מה שאין כן ביבמה. יפה כח יבמה - שהבא על יבמתו, בין בשוגג בין

במזיד, בין באנס בין ברצון, אפלו בבית אביה - קנה, מה שאין כן באשה.

ג. הלך האב עם שלוחיה, או עם שלוחי הבעל, או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל, או שהיתה לה חצר בדרך ונכנסה ולנה בתוכה, או שנכנסה לחפה שלא לשם נשואין ומתה, אף על פי שכתבתה אצל בעלה - אביה יורשה. מסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל, או שהיתה לה חצר בדרך, ונכנסה ולנה בתוכה, או שנכנסה לחפה לשם נשואין ומתה, אף על פי שכתבתה אצל אביה, מתה - בעלה יורשה. במה דברים אמורים? בכתבתה, אבל בתרומה אין אוכלת בתרומה עד שתכנס לחפה.

ד. נשבית - אין חייב לפדותה, במה דברים אמורים? בשבויית מלכות, אבל בשבויית לסטים - פודה. אם רצה לקים - יקים. ואם לאו - יוציא ויתן כתבה מנה. נשבית לאחר מיתת בעלה - אין היתומין חייבין לפדותה, ולא עוד, אלא אפלו נשבית בחיי בעלה, ולאחר כן מת בעלה - אין יורשים חייבין לפדותה.

ה. היתה נזונית מנכסיו, וצריכה רפואה - הרי היא כמזונות. רבי שמעון בן גמליאל אומר: רפואה שיש לה קצבה - נתרפא מכתבתה. שאין לה קצבה - הרי היא כמזונות. היו שני בצרת, ואמר לה: 'טלי גיטיך וכתובתיך, צאי ופרנסי את עצמך' - הרשות בידו.

ו. לא כתב לה: 'בנין דכרין דיהוין לך מינאי, אינן ירתון כסף כתובתיך, יתיר על

חולקיהון דעם אַחוהון² - חֵיב, שְׁהוּא תַנְאִי בֵּית דִּין, כָּל הָאֲרָצוֹת כּוֹתְבִין כְּאִנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם.

ז. נושא אדם אשה, ופוסק עמה: 'על מנת שלא לזון, על מנת שלא לפרנס'. ולא עוד, אלא שפוסק עמה: 'על מנת שתהא זנתו ומפרנסתו ומלמדתו תורה'. מעשה ביהושע בנו של רבי עקיבא שנשא אשה, ופסק עמה: 'על מנת שתהא זנתו ומפרנסתו ומלמדתו תורה', והיה שני בצורות, עמד וחלק, התחילה קובלת עליו לחכמים, וכשבא לבית דין, אמר להם: 'היא נאמנת עלי יתר מכל אדם'. אמרה להם: 'ודאי כך התנה עמי! אמרו לה חכמים: אין כלום אחר הקיצה.

ח. מצוה לזון את הבנות, ואין צריך לומר את הבנים; דברי רבי מאיר. ורבי יהודה אומר: מצוה לזון את הבנים, ואין צריך לומר לבנות, אחר מיתת אביהן, אבל בחיי אביהן - אלו ואלו אינן נזונין.

ט. הלל הזקן היה דורש לשון הדיוט, שהיו בני אלכסנדריא מקדשין גשותיהן, ובשעת כניסתן לשוק - באין אחרים וחוטפין אותן מהם, בקשו חכמים לעשות בנייהן ממזרין. אמר להם הלל הזקן: 'הביאו לי כתבת אמנן'. ומצא שכתוב בהן: 'לשתפנסי לחפה, הוי לי לאנתו כדת משה וישראל'; ולא עשו בנייהן ממזרים.

י. רבי מאיר היה דורש לשון הדיוט: המקבל שדה מחברו, ומשזכה בה הוכירה - שמין לו כמה היא ראויה לעשות, ונותן לו, שכך כותב לו: 'אם אוכיר ולא אעביד אשלם במיטבא'³.

יא רבי יהושע היה דורש לשון הדיוט: אדם מכיבא קרבן עשיר על אשתו, וכן כל קרבן וקרבן שהיא חיבת, שכן כתב לה: 'אחריות דאית לך עלי'. שברה לו מקצת כתבתה - שברה לו את כלה, שכך היא כותבת לו: 'אחריות דאית לך עלי מן קדמת דנא'.

יב. רבי יהושע בן קרחה היה דורש לשון הדיוט: המלוה את חברו על המשכון - לא ימשכנו יותר מחובו, שכך כותב לו: 'תשלמתא דאית לך עלי, כל קבל דיכי'.

יג. רבי יוסי הגלילי היה דורש לשון הדיוט: מקום שנהגו לעשות כתבה מלוה - גובין מלוה. מקום שנהגו לכפל - אין גובין אלא מחצה.

יד. אבי הבן שנעשה ערב לכתבת כלתו, אם יש נכסים לבן - גובין משל בן, ואם לאו - גובין משל אב. עשה האב בית או שדה אפותיקי לכתבת כלתו - בין כך ובין כך גובין מהן.

טו. מי שיצא בנו למדינת הים, ושמע שמת בנו, ועמד וכתב כל נכסיו לאחרים, ואחר כך נודע שבנו קים - מתנתו מתנה. רבי שמעון בן מנסיא אומר: אין מתנתו מתנה, שאלו היה יודע שבנו קים, לא היה כותבן. היה חולה ומטל במטה, אמרו לו: 'נכסים למי? אמר להם: 'דמיתי שיש לי בן, עכשיו שאין לי בן - נכסי לפלוני'. ואחר כך נודע שיש לו בן - לא אמר כלום. היה חולה ומטל במטה, אמרו לו: 'נכסיך למי? אמר להם: 'דמיתי שאשתי מעברת, עכשיו שאין אשתי מעברת - נכסי לפלוני', ואחר כך נודע שאשתו מעברת - לא אמר כלום.

טז. גר שמת, ובזבזו ישראל את נכסיו, ואחר כך נודע שיש לו בנים במדינת הים, או

³ אם אשאיר את השדה בורה ולא אעבדנה אשלם במיטב.

² הבנים הנזכרים שיהיו להם ממזני, הם ירשו את קסם הכתבה שבה, יותר על חלקיהם שיעם אהיהם.

ש'אשתו מעברת - כלם חיבין להחזיר. החזירו הכל ומתו בניו, או הפילה אשתו: מחזיק בשניה - זכה. בראשונה - לא זכה.

יז. הבנות, בין שנשאו עד שלא בגרו, ובין בגרו עד שלא נשאו - אבדו מזונותיהן, ולא אבדו פרנסתן; דברי רבי. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף אבדו פרנסתן. כיצד הן עושות? שוכרות להן בעלים ומוציאים להן פרנסתן.

יח. אחד נכסים שיש להן אחריות, ואחד נכסים שאין להן אחריות - מוציאים למזון אשה ובנות. דברי רבי. רבי שמעון בן אלעזר אומר: נכסים שיש להם אחריות - מוציאים לבנות מן הבנים, ולבנות מן הבנות, ולבנים מן הבנים, וכלבנים מן הבנות, בנכסים מרבים, אבל לא לבנים מן הבנות בנכסים מועטים. נכסים שאין להם אחריות - מוציאים לבנים מן הבנות, לבנות מן הבנות, אבל לא לבנות מן הבנים, בין ששעבד האב בחייו בין ששעבדו הירושין אחר מיתת אביהן - אין נפרעין מהן לענין כתבה, אבל לפרנסה גובין מהן.

מסכת כתובות פ"ק חמישי

א. הבוגרת כתביעה, ונותנים לה שנים עשר חדש, אם היתה קטנה - בין היא בין אביה יכולין לעכב. רבי טרפון אומר: נותנין לה הכל תרומה. במה דברים אמורים? מן הארוסין, אבל מן הנשואין - מודה רבי טרפון שנותנין לה מחצה חלין, ומחצה תרומה. במה דברים אמורים? בכת כהן לכהן, אבל בת ישראל לכהן - דברי הכל מחצה חלין ומחצה תרומה. רבי יהודה בן בתירה אומר: שתי ידות תרומה ואחד חלין. רבי יהודה אומר: נותנים לה הכל תרומה, והיא מוכרת ולוקחת בדמיה חלין. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל מקום שהזכרו שם תרומה - נותנין לה כפלים חלין. זו משנה ראשונה! רבותינו אמרו: אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחפה, והיבמה עד שתבעל, ואם מתה - בעלה יורשה. אמר

רבי מנחם בן נפח משום רבי אליעזר הקפ"ר: מעשה ברבי טרפון שקדש שלש מאות נשים להאכילן בתרומה, שהיו שני בצרת. וכבר שלח יוחנן בן בג בג אצל רבי יהודה בן בתירה לנציבים, אמר לו: שמעתי עליך שאתה אומר - 'בת ישראל המארסת לכהן אוכלת בתרומה', שלח לו ואמר לו: 'מחזק הייתי בך שאתה בקי בחדרי תורה, לדון קל ודמר אי אתה יודע? ומה שפחה כנענית שאין ביאתה קונה אותה לאכל בתרומה, כספה קונה אותה להאכילה בתרומה, בת ישראל שהביאה קונה אותה להאכילה בתרומה, אינו דין שיהא כסף קונה אותה להאכילה בתרומה? אבל מה אעשה? שהרי אמרו חכמים: אין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה עד שתכנס לחפה, אם מתה - בעלה יורשה'.

ב. יבמה מה היא למזונות? כל זמן שנתחייב הבעל - יבמין חיבין, לא נתחייב הבעל - אין היבמין חיבין. מעשה ידיה של מי? אם היתה נזונת משלהן - הרי הן שלהן. ואם לאו - הרי הן של עצמה. בין כך ובין כך של עצמה. המקדיש מעשה ידי אשתו - הרי זה מעלה לה פרנסה מתוכן, והשאר הקדש.

ג. מלאכות שהאשה עושה לבעלה: שבעה גופי מלאכות מנו, ושאר לא הצרכו למנות. אין כופה לעשות לאביו, ולא לבנו, ולהטיל לפני בהמתו, אבל כופה לתן תבן לפני בקרו, מקום שלא נהגו אחת מכל אלו - אינו יכול לכופה. רבי יהודה אומר: אף אין כופה לעשות בפשתן, מפני שפשתן מסריח את הפה ומשרביט את השפתים. נדרה שלא להניק את בנה - בית שמאי אומרים: שומטת דד מפייה. ובית הלל אומרים: כופה ומניקתו. נתגרשה - אין כופין אותה להניק. אם היה בנה מכירה - נותנין לה שכרה, וכופה ומניקתו מפני הסכנה. אין האיש כופה את אשתו שתניק את בן חברו, ואין האשה כופה את בעלה שתניק את בן חברתה.

מִסְכַּת פְּתוּבוֹת פָּרָק שִׁישִׁי

א. מי שמת, והניח בנים ובנות, בזמן שהנכסים מרבין - הבנים ירשו והבנות נזונות ומתפרנסות. כיצד הבנים ירשו? אין אומרים: 'אלו היה אביהם קים היה נותן להם כך וכך'; אלא רואים את אחד כאלו הוא אביהם ונותנים להם. כיצד הבנות נזונות ומתפרנסות? אין אומרים: 'אלו היה אביהן קים היה נותן להן כך וכך'; אלא רואין שכנגדן היאך מתפרנסות, ונותנין להן. רבי אומר: כל אחת ואחת נוטלת עשור נכסים. רבי יהודה אומר: אם השיא את בת הראשונה - ינתן לשניה, כדרך שנתן לראשונה. אמרו לו: יש שמשא את בתו ונוטל מעותיו, ויש שמשא את בתו, ונותן אחריה מעות. וכן היה רבי יהודה אומר: המשא את בתו סתם - לא יפחות לה מחמש סלעים, שבראשונה היה לוקח לה כל צרכה.

ב. פסקה להכניס לו שני סלעים, נעשו ששה דינרים, מה שחתן פוסק - פוסק פחות חמש, חוץ ממאתיים לבתולה ומנה לאלמנה. פסקה להכניס לו זהב - הרי הוא ככלים. דינרי זהב - הרי הן ככספים. רבי שמעון בן גמליאל אומר: וכן הוא הדבר, במקום שלא נהגו שלא לפרטן דינרי זהב - שמיין אותן והרי הן בשויהן, וזהב - הרי הוא ככלים.

ג. הכניסה לו, בין שום בין כספים, ונתן עניו לגרשה - היא לא תאמר לו: 'תן לי שומי', והוא לא יאמר לה: 'טלי כספך', אלא נוטלת מה שכתב לה בכתבתה.

ד. פסקה להכניס לו כספים, סלעה נעשה ששה דינרים, חתן מקבל עליו עשרה דינרים למנה לקפת בשמים. אמר רבי יוסי: וכן כל מקום שנהגו שלא לפחות מן השום, ושלל להוסיף על הכספים - אין משנין ממנהג המדינה.

ה. פסקה להכניס לו חמש מאות דינר שום, וכתב לה אלף דינר בכתבתה, אם עשתה

ד. המדיר את אשתו מתשמיש המטה, בית שמאי אומרים: שתי שבתות כיוולדה נקבה. בית הלל אומרים: שבת אחד כיוולדה זכר, וכימי נדתה. יתר על כן - יוציא ויתן כתבה.

ה. הפועלים - שתים בשבת. במה דברים אמורים? בעושין מלאכה בעירן, ואם עושין מלאכה בעיר אחרת - פעם אחת בשבת. החמרים - אחת לשתי שבתות. הגמלין - אחת לשלשים יום. הספנין - אחת לששה חדשים.

ו. המורדת על בעלה - פוחתין לה מכתבתה שבעה דינרים בשבת. רבי יהודה אומר: שבעה טרפעיקים, זו משנה ראשונה: רבותינו התקינו, שיהו מכריזין עליה ארבע וחמשה שבתות, זו אחר זו, פעמים בשבת, ושולחין לה בית דין: 'הוי יודעת, שאפלו כתבתך מאה מנה - הפסדת'. אחת ארוסה ואחת נשואה ואחת שומרת יבם, אפלו נדה אפלו חולה.

ז. המשרה את אשתו על ידי שלישי - לא יפחות לה מקבים חטין, או מארבע קבין שעורים, וכלם במדת איטלקי, ואפלו נדה ואפלו חולה ואפלו שומרת יבם. נותן כוס חבית וקדרה, פך נר ופתילה. יין אין לה - שאין נשותיהן של עניים שותות יין. כר אין לה - שאין נשותיהן של עניים ישנות על כר.

ח. מותר מזונות לבעל ומותר בלאות של אשה. העשיר - עולה עמו. העני - אין יורדת עמו. מעשה בבתו של נקדימון בן גוריון שפסקו לה חמשים חמש מאות דינרי זהב בכל יום לקפת בשמים, ולא היתה אלא שומרת יבם. אף היא קללה אותם, אמרה להם: כך תפסקו לבנותיכם! אמר רבי אלעזר בן רבי צדוק: אראה בנחמה אם לא ראיתיה שמלקטת שעורים תחת טלפי סוסים בעכו, קראתי עליה מקרא זה (שיר השירים א, ח): "אם לא תדעי לך היפה בנשים" וגו'.

בידו. 'מן הנשואין' - הרשות בידה; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אם היתה קטנה, בין מן הארוסין בין מן הנשואין - יעשה שלישי מה שהושלש בידו. אם היתה גדולה, בין מן הנשואין בין מן הארוסין - הרשות בידו.

יא. האומר: 'תנו שקל מנכסי לבני בשבת', וראוין לתן להן סלע - נותנין להם סלע. ואם אומר: 'אל תתנו להם אלא שקל' - אין נותנין אלא שקל. אם אומר: 'אם מתי ירשו אחרים תחתיהן', בין שאמר 'תנו' בין שאמר 'אל תתנו' - אין נותנין להם אלא שקל. 'למזון אשה ובנות' - בין שאמר 'תנו' בין שאמר 'אל תתנו' - נותנין להן סלע. רבן שמעון בן גמליאל אומר: היה רבי מאיר אומר - האומר: 'תנו שקל מנכסי לבני בשבת', והן ראוין לטול סלע - נותנין להם שקל, והשאר - מתפרנסין מן הצדקה. וחכמים אומרים: נזונין והולכין עד שיכלו נכסיו, והשאר מתפרנסין מן הצדקה.

מסכת כתובות פרק שביעי

א. עד שלשים יום יעמיד פרוס, ובכהנת שלשה חדשים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בישראל, חדש אחד - ימים שנים - יוציא ויתן כתובה. ובכהן, שנים - ימים שלשה - יוציא ויתן כתובה.

ב. הדירה שלא טעם אחד מכל המינין, בין מאכל רע בין מאכל יפה, אפלו לא טעמה אותו המין כל ימיה - יוציא ויתן כתובה. אומר רבי יהודה: רוצות בנות ישראל שלא לטעם תבשיל ופרות, ואל יצאו יום אחד מתחת בעליהן.

ג. הדירה שלא תתקשט באחד מכל המינין, אפלו היא ילדה והדירה שלא תלבש בגדי זקנה, אפלו היא זקנה והדירה שלא תלבש בגדי ילדה - יוציא ויתן כתובה. רבי יוסי אומר: בעניות שלא נתן קצבה, ובעשירות שלשים יום. הדירה שלא להשאל נפה וכברה רחים ותנור - יוציא ויתן כתובה, מפני שמשיאה שם רע בשכנותיה. וכן היא

קיצתה - נוטלת מה שכתוב לה. ואם לאו - גורע כנגדן שלש דינרין לכל סלע וסלע. פסקה להכניס לו חמש מאות דינרי כספים, וכתב לה אלף דינר בכתבתה, אם עשתה קיצתה - נוטלת מה שכתוב לה, ואם לאו - גורעת כנגדן חמשה דינרין לכל סלע וסלע. הכניסה לו אלף דינר בכתבתה, וכתב לה שום משנים עשר מנה, אם עשתה קיצתה - נוטלת מה שכתוב לה. ואם לאו - לא יפחתו לכתולה ממאתים ולא למנה ממנה.

ו. המשיא את בתו, ופסק עם חתנו שיעמד ערם ויכסנה, אין אומרים: 'יעמוד ערם ויכסנה', אלא מכסה את הראוי לה. וכן המשיאין את היתומה - לא יפחתו לה מחמשים דינר, ואם יש בפיס - מפרנסין אותה לפי כבודה.

ז. יתומה שהשיאה אמה או אחיה וכתבו לה מאה או חמשים זוזי אף על פי שכתב להן הבעל: 'דין ודברים אין לי עמהם', יכולה היא כשתגדיל להוציא מידם מה שראוי להנותן לה. האיש פוסק על ידי בתו, ואין האשה פוסקת על ידי בתה.

ח. יתום ויתומה שמבקשין להתפרנס - מפרנסין את היתומה ואחר כך מפרנסין את היתום, מפני שהאיש דרכו לחזור על הפתחים ואין האשה דרכה לחזור.

ט. יתום ויתומה שמבקשין לינשא - משיאין את היתומה תחלה, ואחר כך משיאין את היתום; מפני שבשתה של אשה מרבה משל איש. יתום שמבקש לישא - שוכרין לו בית, ומציעין לו מטה, ואחר כך משיאין לו אשה, שנאמר (דברים טו, ח): 'די מחסורו אשר יחסר לו'; די מחסורו - זה הבית. אשר יחסר - זה המטה והשלחן. לו - זו אשה; שנאמר להלן (בראשית ב, יח): 'אעשה לו עזר כנגדו', מה 'לו' האמור להלן - 'אשה', אף 'לו' האמור כאן - 'אשה'.

י. המשליש מעות לחתנו לקח בהן שדה לבתו, והיא אומרת: 'יתנו לבעלי מן הארוסין' - יעשה השליש מה שהושלש

שְׁנֵדְרָה שְׁלֵא לְהַשְׁאִיל נֶפֶה וּכְבֵרָה רַחִים וְתַנּוּר – תִּצַּא שְׁלֵא בְכַתְּבָהּ, מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁאִיֶּאתוּ שֵׁם רַע בְּשִׁכּוּנָתוֹ.

ד. הַדִּירָה שְׁלֵא תִלָּךְ לְבֵית הָאֵבֶל אוֹ לְבֵית הַמִּשְׁתָּה – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָהּ; שֶׁלְּמַחֵר תִּהְיֶה מְטֻלָּת וְאֵין כָּל בְּרִיהַ סוֹפְנָה. הִיָּה רַבִּי מְאִיר אוֹמֵר: מַה תִּלְמִיד לּוֹמֵר (קִהְלַת ז, ב): "וְהַחֵי יִתֵּן אֶל לְבוֹ" – דְּבָרִים שֶׁל מִיתָה; עֶבֶד – דִּיעֲבֹדוֹן לָךְ. לְוִי – דִּילּוּנֵן לָךְ. סְפוּד – דִּיסְפוּדוֹן. קָבֵר – דִּיקְבּוּרוֹן, שְׁנֵאֲמַר (שָׁם): "טוֹב לְלַכֵּת אֶל בֵּית אָבֶל".

ה. הַדִּירָה שֶׁתִּהְיֶה מְטַעֲמַת תַּבְשִׁילָה לְכָל אָדָם, אוֹ שֶׁתִּהְיֶה מְמַלְאָה וּמַעֲרָה לְאִשְׁפָּה, וְשֶׁתִּהְיֶה לְכָל אָדָם דְּבָרִים שֶׁבִּינוּ לְבִינָה – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָהּ; מִפְּנֵי שְׁלֵא נִהְגַּ עִמָּה כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל. וְכֵן הִיא יוֹצֵאָה וְרֵאשָׁה פְּרוּעַ, יוֹצֵאָה וּבִגְדֵיהָ פְּרוּמִים, וְלִבָּה גַם בַּעֲבָדֶיהָ וּבְשִׁפְחוֹתֶיהָ וּבְשִׁכּוּנֹתֶיהָ. יוֹצֵאָה וְטוּוֹה בְּשׁוּק, רוֹחֶצֶת וּמְרַחֶצֶת בְּמַרְחָץ עִם כָּל אָדָם – תִּצַּא שְׁלֵא בְכַתְּבָהּ מִפְּנֵי שְׁלֵא נִהְגַּה עִמוּ כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה יוֹדֵעַ בְּהַ שְׁמִדְיָהּ וְאִינָה מְקַמַּת – אֵל יִשְׁנֶה וְיִדְיָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה יוֹדֵעַ בְּהַ שְׁאִינָה קוֹצֵה לָהּ חֶלֶה – יוֹצִיא וְיִתְקַן אַחֲרֶיהָ. אִיזוֹ הִיא קוֹלְנִית? כָּל שְׁמִדְבָרַת בְּבִיתָהּ, וְחִבְרוֹתֶיהָ שׁוֹמְעִין אֶת קוֹלָהּ.

ו. כָּל אֵלוּ נָשִׁים שֶׁעֲבָרוּ עַל הַדַּת – צָרִיכוֹת הַתְּרָאָה, וְיוֹצֵאוֹת שְׁלֵא בְכַתְּבָהּ. לֹא הַתְּרָה בְּהֵן – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָהּ. כָּל אֵלוּ שְׁאֲמָרוּ יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָהּ – אֵין צָרִיךְ לּוֹמֵר מֵאֲתִים לְבַתּוּלָה וּמְנָה לְאֵלְמָנָה, אֶלָּא יִתֵּר עַל כֵּן, אֶפְלוּ כְּתָבָתָהּ מֵאָה מְנָה – אִבְדָּה אֶת הַכֵּל, וְנוֹטַלַת בְּלֵאוֹת שְׁמוּצָאָה לְפָנֶיהָ.

ז. הַמְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה עַל מְנַת שְׁאִין עֲלֶיהָ נְדָרִים, וְנִמְצָא עֲלֶיהָ נְדָרִים – אִינָה מְקַדֵּשֶׁת. הִלְכָה אֶצֶל חָכָם וְהִתִּיר לָהּ אֶת נְדָרָה – הָרִי זוֹ מְקַדֵּשֶׁת. כִּנְסָה סֶתֶם וְנִמְצָאוּ עֲלֶיהָ נְדָרִים – תִּצַּא שְׁלֵא בְכַתְּבָהּ. הִלְכָה אֶצֶל חָכָם וְהִתִּיר לָהּ אֶת נְדָרָה – הָרִי זֶה נְדָרָה – הָרִי זֶה יְקִים, עַל מְנַת שְׁאִין

בְּהַ מוֹמִין – אִינָה מְקַדֵּשֶׁת. הִלְכָה אֶצֶל רוֹפֵא וְרוֹפְאָה – הָרִי זוֹ מְקַדֵּשֶׁת. כִּנְסָה סֶתֶם וְנִמְצָאוּ בְּהַ מוֹמִין – תִּצַּא שְׁלֵא בְכַתְּבָהּ. בְּאֵלוּ נְדָרִים אָמְרוּ? דְּבָרִים שֶׁיֵּשׁ בְּהֵם עֲנּוּי נֶפֶשׁ, כְּגוֹן שְׁנֵדְרָה שְׁלֵא תֹאכַל בֶּשָׂר, וְשְׁלֵא תִשְׁתֶּה יַיִן, וְשְׁלֵא לְלַבֵּשׁ בְּגָדֵי צִבְעוֹנִין.

ח. כָּל הַמוֹמִין הַפּוֹסְלִין בְּכֵהֲנִים – פּוֹסְלִין בְּנָשִׁים. יִתֵּר עֲלֵיהֶן הַנְּשִׁים – רִיחַ הַפֶּה, וְרִיחַ זַעַח, וְשׁוֹמֵא שְׁאִין לָהּ שַׁעַר.

ט. הָאוֹמֵר לְחִבְרוֹ: 'קִדֵּשׁ לִי בַתְּךָ זוֹ עַל מְנַת שְׁאִין בְּהַ מוֹמִין'. אָמַר לוֹ: 'בַּתִּי זוֹ, חוּלָה הִיא, שׁוֹטָה הִיא, נְכִפִּית הִיא, מְשַׁעֲמַמַת הִיא'; הִיָּה בְּהַ מוֹם אֶחָד מֵהֵן, וְסִנְפָּה בֵּין הַמוֹמִין – הָרִי זֶה מְקַח טַעוֹת. מוֹמִין הִלְלוּ וּמוֹם אַחַר עֲמָהֵן – אֵין זֶה מְקַח טַעוֹת. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי מְאִיר בְּמוֹמִין שְׁדָרְכָן לְהוֹלֵד עִמָּה, שְׁאֵף עַל פִּי שְׁהִיא אֶצֶל בַּעֲלָהּ, אֲבִיָּה צָרִיךְ לְהַבִּיא רְאִיָּה. כִּנְסָה סֶתֶם וְנִמְצָאוּ בְּהַ מוֹמִין וְנְדָרִים – הָרִי זֶה יְקִים.

י. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: נִסְמִית עֵינוּ, נִקְטְעָה יָדוֹ, וְנִשְׁבְּרָה רִגְלוֹ, מוֹמִין גְּדוּלִין הֵן – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָהּ. אִיזְהוּ מְקַמֵּץ? זֶה בּוֹרְסִי. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: זֶה הַמְקַמֵּץ צוֹאָה. מְצָרֵף נַחֲשֶׁת – זֶה הַמְחַתֵּף נַחֲשֶׁת מַעֲקָרוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּעַל פּוֹלִיפּוֹס – זֶה רִיחַ הַפֶּה.

יא. אִימְתִי אָמְרוּ 'יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָהּ'? בְּזִמְן שֶׁהוּא רוֹצֵה וְהִיא אִינָה רוֹצֵה, הִיא רוֹצֵה וְהוּא אִינּוּ רוֹצֵה. אִם הִיוּ שְׁנֵיהֶם רוֹצִים – יְקִימוּ. מְכָה שְׁחִין, וְאָף עַל פִּי שְׁשִׁנֵּיהֶם רוֹצִים – לֹא יְקִימוּ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מְצָאֵנִי יָקָן אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם סְמוּךְ לְצַפּוּרִי, וְאָמַר לִי: עֲשֵׂרִים וְאַרְבָּעַה מְכִי שְׁחִין הֵן, וְכֵלָן אָמְרוּ חֲכָמִים: תִּשְׁמִישׁ קֶשֶׁה לְהֵן, וּבַעֲלֵי רֵהֲתָן קֶשֶׁה מְכָלָן.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פָּרָק שְׁמִינִי

א. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אָמְרוּ לְפָנַי רַבֵּן גַּמְלִיאֵל – 'הוֹאִיל וְאַרוּסָה אֲשֶׁתּוֹ, וְנִשְׁוֹאָה אֲשֶׁתּוֹ, מַה זֶה – מְכָרָה בְּטַל, אֵף זֶה – מְכָרָה בְּטַל'. אָמַר

ה. הגנב שנטל מזה ונתן לזה, מה שנטל - נטל, ומה שנתן - נתן. הגזול שנטל מזה ונתן לזה - מה שנטל - נטל, ומה שנתן - נתן. הירדן שנטל מזה ונתן לזה - מה שנטל - נטל ומה שנתן - נתן. שטף נהר עצים ואבנים וקורות, נטל מזה ונתן לזה, אם נתאשוו הבעלים - הרי אלו שלו. ואם היו בעלים מרדפין אחריהן, או שהיו במקום אחר - הרי אלו של בעלים.

ו. הכותב נכסיו לבנו - צריך שיכתב מהיום ולאחר מיתה; דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: אינו צריך, מפני שזמנו של שטר מוכיח עליו. אמר לו רבי יהודה: והלא אין זמנו של שטר מוכיח עליו אלא משעה שנכתב, אף הכותב נכסיו לבנו, וחזר וקנה נכסים אחרים, כל שלא היה בכלל מתנה ראשונה - הרי הוא של יורשים.

ז. מכר הבן, או שמת האב, אם יש שם נכסים מחברים בקרקע - שמין לו. המקבל שדה מחברו, והיא בית השלחין, או בית האילן. אם יש שם מחברים בקרקע - שמין לו. המקבל שדה מחברו, והגיע שנת השמיטה, אם יש שם מחברין בקרקע - שמין לו. וכלן שמין לו כארסי.

ח. היורד לחורבתו של חברו, ובנאה שלא ברשות, כשהוא יוצא אומר: 'תן לי עצי ואבני' - אין שומעין לו, וידו על התחתונה. כיצד ידו על התחתונה? אם השבח יתר על ההוצאה - נותן לו את ההוצאה, ואם ההוצאה יתר על השבח - נותן לו את השבח.

מסכת פתבות פרק תשיעי

א. מי שמת, והניח אשתו שומרת יבם, אפלו הניח נכסים של מאה מנה - אין היורשין יכולין למכור, מפני שכל נכסים אחראין לכתבתה. כיצד יעשה? כונסה ומגרשה, ושוכרת לו על כתבתה. הניח אחיו מעות, או שהיה יבמה חוב לבעלה מעות, לא יאמר: 'הואיל שאני יורש החזקתי'. אלא

להם: 'על חדשים אנו בושים אלא שאתם מגלגלין עליהם את הישנים?' אמר רבי חנניא בן עקביא: לא כף השיבן רבן גמליאל לחכמים, אלא כף השיבם - 'לא אם אמרתם בנשואה, שכך הוא זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה, תאמרו בארוסה שאין זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה?'

ב. אמרו לו: 'הרי שנפלו לה נכסים עד שלא נשאת, ונשאת, מהו?' אמר להם: 'אף זו לא תמכר, ואם מכרה ונתנה קיים'. אמרו לו: 'הואיל וזכה באשה - לא יזכה בנכסים'. אמר להם: 'על חדשים אנו בושים, אלא שאתם מגלגלין להביא עלינו את הישנים'; רבותנו חזרו ונמנו בנכסים שנפלו לה עד שלא נשאת, ונשאת, שאם מכרה ונתנה - בטל. ורבי שמעון חולק בין נכסין לנכסין. נכסין הידועין לבעל - לא תמכר, ואם מכרה ונתנה - מכרה בטל, שעל מנת כן נשאה, ושאין ידועין לבעל - לא תמכר, ואם מכרה ונתנה - מכרה קיים. אלו הן שאינם ידועים: כל שיושבת כאן, ונפלו לה נכסים במדינת הים.

ג. היורד לנכסי אשתו, ונתן עיניו לגרשה, אם קדם ותלש מן הקרקע כל שהוא - הרי זה זריז ונשכר. היורד לנכסי שבוי - אין מוציאם אותו מידו, ולא עוד, אלא אפלו שמע שהן ממשמשין ובאין, וקדם ותלש ואכל - הרי זה זריז ונשכר. ואלו נכסי שבויין: כל שהלך אביו או אחיו, או אחד מן המורשין למדינת הים, ושמע בהן שמתו, יורד לנחלה, היורד לנכסי נטושין - מוציאין אותו מידו. אלו הן נכסי נטושין: כל שלא שמעו שמתו, וירד לנחלה. אמר רבי שמעון בן גמליאל: שמעתי שהנטושים כשבויין. היורד לנכסי רטושין - מוציאין אותו מידו. ואלו הן נכסי רטושין: כל שאינו יודע להיכן הלכו, וכלם שמין להם כארסי.

ד. וכלן שמין להם בעידיה. אלו הן רטושין: כל שאינו יודע מהיכן הן.

תּוֹסֶפֶת

מוציאין מידו, וילקח בהן קרקע והוא אוכל פרות.

ב. הרוצה שתכריח נכסים מבעלה – כותבין שטר פסים לחברו; דברי רבי שמעון בן גמליאל. וחכמים אומרים: מצחק הוא בה, אלא עד שתכתב במתנה מהיום ולכשארצה.

ג. רבי יהודה אומר: לעולם הוא אוכל פירי פרות. הכניסה לו קרקע, ועשתה פרות – הרי הוא פרות. מכר פרות וילקח מהן קרקע ועשתה פרות – הרי הן פרי פרות. רבי שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומרים: אם מתה יירשנה, שהתנה על מה שכתוב בתורה, וכל המתנה על מה שכתוב בתורה – תנאו בטל.

ד. מי שמת והניח נכסים ומטלטלין, עבדים ושפחות ושטרות, ויצתה עליו כתבת אשה ובעל חוב, כל הקדם בהם – זכה, והוא נקבר מן הצדקה.

ה. אלו הן יורשין הבאין ברשותה: כל שמכרה להן, או שנתנה להן במתנה, כתב לה: 'נדר ושבועה אין לי עליך' – אין היורשין יכולין להשביעה בדברים שנשתמשה בחיי בעלה. במה דברים אמורים? בזמן שהלכה מקבר בעלה לבית אביה, אבל אם הלכה מקבר בעלה לבית חמיה, אפלו כתב לה: 'נדר ושבועה אין לי עליך' – היורשין יכולין להשביעה בדברים שנשתמשה בהם לאחר מיתת בעלה.

ו. אין האיש משביע את אשתו עד שיושיבנה חנונית, או עד שיעשנה אפוטרופוסא. האשה, כל זמן שתובעת כתבתה – אין היורשין יכולין להשביעה בדברים שנשתמשה בהן לאחר מיתת בעלה; דברי רבי שמעון. וחכמים אומרים: בין כך ובין כך – היורשין משביעין אותה.

ז. אריס, כל זמן שהוא אריס ויצא מאריסותו – הרי הוא כאחד מכל אדם. שתף, כל זמן שהוא שתף, יצא משתפותו – הרי הוא

הַשְּׁלֵם

כאחד מכל אדם. אפוטרופוס, כל זמן שהוא אפוטרופוס – יצא מאפוטרופוסותו – הרי הוא כאחד מכל אדם.

ח. 'בן בית' שאמרו, לא זה הוא שנכנס ויוצא, אלא מכניס פרות ומוציא פרות. שוכר פועלין ופוטר פועלין, לזה ממנו בערב שביעית ומוצאי שביעית, ובשביעית נעשה לו שתף, או אריס – פטור. אבל נעשה לו שתף או אריס בערב שביעית, ולשביעית ולמוצאי שביעית, חזר ולזה הימנו – מגלגלין עליו את הכל.

ט. הפוחתת כתבה – נפרעת שלא בשבועה. כיצד? היתה כתבתה אלף זוז, אמר לה: 'התקבלת כתבתיך', והיא אומרת: 'לא התקבלתי, ואינה אלא מנה' – נפרעת שלא בשבועה. נכסים משעבדין, אין צריך לומר לאחר מיתת בעלה, אלא אפלו בחיי בעלה מנכסי יתומים – אין צריך לומר מן הגדולים, אלא אפלו מן הקטנים.

י. הוציאה גט ואין עמה כתבה, בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה. כתבה ואין עמה גט – אין גובה כלום, מפני שהיא אומרת: 'אבד גיטי', והוא אומר: 'אבד שוברי'; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: בראשונה היו אומרים: 'המוציא הכתבה – צריכה שתוציא עמה גט'. מן הספנה ואילך, התקינו: שתהא מקרעתו בבית דין וגובה בו.

יא. שתי כתבות וגט ומיתה – גובה שתי כתבות. גט וכתבה ומיתה, אם הגט קדם את המיתה – גובה שתי כתבות, אם הכתבה קדמה את הגט – אינו גובה אלא כתבה אחת, שהמגרש את האשה ומחזירה, על מנת כתבה הראשונה החזירה. אם חדש – נוטל מה שחדש.

יב. קטן שהשיאו אביו – כתבתו קימת. מת, נוטלת כתבתה מנה. אם חדש – נוטל מה שחדש. וכן גר שנתגירה אשתו עמו – כתבתה קימת, שעל מנת כן קימה. ואם חדש – נוטל מה שחדש.

בשורה טובה ומשמחת!

שוין יעצט
דא צו באקומען
אפגעשיקט יעדע וואך

צו אייער טיר

אויף די פאסט

די שטארק אויפגעכאפטע
וועכנטליכע קונטרסים

עצתו אמונה

הערליכע בריוו, שאלות

ותשובות אין אלע אקטועלע

נושאים אין טאג טעגליכן לעבן.

געשריבן דורכן ראש ישיבה
הרה"ג ר'

יואל רוטה

שליט"א

רופט אדער טעקסט

718•387•2691

קח
הכל
הקודש

אדער שיקט א אימעיל צו: subscribe@kerenhadfusa.org

אלו יעמדו על הברכה

אנשי שלומנו היקרים שנודבם לבם ליטול חלק בבנין בית הדפוס החדש

חדר הדפסה גדול

מרדכי לייב מירנויער

שער דבנן

אברהם דוד לאקס

מרדכי אהרן היילפרין

אבני הסוד

משולם פינעסער

לייבי ראטה

שמעון זיגלער

אברהם יעשע וועבערמאן

אבני חזק

לי יצחק זאפיר

מנחם זאב שטערן

יצחק משה רייך

אבני כסף

נחום ברילנ

ראובן בירזבוים

ברלי אפשטל

יצאל בוציק ווערצבערגער

מנחם שמואל יאקאבאוויטש

זושא פרידמאן

יוסף בערלמאן

יצאל פסער

אידיק ראטה

שמואל אליעזר פערל

אפיס מונגרוסקי

יצחקאל טרובא קרדיס

יעשאל אטור חייס

יודא אריה טורנוויים

משה שטייטראצ'ל

יצחק יונה זאגנל

מרדכי יסקי ציטערמאן

אברהם חיים חיוטל

יודא ווערצבערגער

אבני נחשת

קוהינג בערלמאן

אפיס בערלמאן

חיי ישינער

קוהינגל חיה שיינמאן

אברהם ברין

מ'ל חודי

יוסקי יאקאבאוויטש

ברוך יאקאבאוויטש

בוציק ברוך יאקאבאוויטש

שמואל נפן

יעשאל משה ראטה

טעני ראטה

חיים יוסף ראטה

אלי פערל

הרשעל ישימאן

אברהם שטערן

זאב סירלבוויטש

משה שטעטל

עולם שטעטל

יצאל ראטהבערגער

אברהם שטערן

אברהם שטערן

משה שטעטל

אליעזר שטערן

אליעזר שטערן

<p>24</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>יה 18</p>	<p>עלות השחר _____ 6:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:22 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:28 שקיעה _____ 6:02 בבלי: ראש השנה טו • ירושלמי: גיטין יג • תוספתא: כתובות ג נ"ך: יהושע טו-טז • רמב"ם: איסורי מזבח ה</p>
<p>25</p>	<p>שני Monday</p>	<p>יט 19</p>	<p>עלות השחר _____ 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:23 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:28 שקיעה _____ 6:00 בבלי: ראש השנה טז • ירושלמי: גיטין יד • תוספתא: כתובות ד נ"ך: יהושע יז-יח • רמב"ם: איסורי מזבח ו</p>
<p>26</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כ 20</p>	<p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:23 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:29 שקיעה _____ 5:59 בבלי: ראש השנה יז • ירושלמי: גיטין טו • תוספתא: כתובות ה נ"ך: יהושע יט-כ • רמב"ם: איסורי מזבח ז</p>
<p>27</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כא 21</p>	<p>עלות השחר _____ 6:08 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:24 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:29 שקיעה _____ 5:58 בבלי: ראש השנה יח • ירושלמי: גיטין טז • תוספתא: כתובות ו נ"ך: יהושע כג-כד • רמב"ם: מעשה הקרבנות א</p>
<p>28</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>כב 22</p>	<p>עלות השחר _____ 6:10 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:24 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:29 שקיעה _____ 5:56 בבלי: ראש השנה יט • ירושלמי: גיטין יז • תוספתא: כתובות ז נ"ך: יהושע כה-כו • רמב"ם: מעשה הקרבנות ב</p>
<p>29</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כג 23</p>	<p>עלות השחר _____ 6:11 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:25 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:30 שקיעה _____ 5:55 בבלי: ראש השנה כ • ירושלמי: גיטין יח • תוספתא: כתובות ח נ"ך: שופטים א-ב • רמב"ם: מעשה הקרבנות ג</p>
<p>30</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>כד 24</p>	<p>חיי שרה מבה"ח עלות השחר _____ 6:12 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:25 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:30 שקיעה _____ 5:54 בבלי: ראש השנה כא • ירושלמי: גיטין יט • תוספתא: כתובות ט נ"ך: שופטים ג-ד • רמב"ם: מעשה הקרבנות ד</p>

מברכים חודש כסלו המולד: דאנערשטאג נאכט 55 מינוט און 13 חלקים נאך 12

צו זיין מקורב צו א צדיק איז גוט פאר'ן מענטש אויף די וועלט און אויף יענע וועלט.

(ספר המדות אות צדיק סימן נ"ג)